Makſa ar peeſuhtiſchanu par paſti:

Ar Peelikumu:	par gadu	2 rbl.	75 kap.
beſ Peelikuma:	par gadu	2 "	— "
Ar Peelikumu:	par ½ gadu	1 "	40 "
beſ Peelikuma:	par ½ gadu	1 "	— "
Ar Peelikumu:	par ¼ gadu	— "	90 "
beſ Peelikuma:	par ¼ gadu	— "	70 "

Makſa beſ peeſuhtiſchanas Rigâ:

Ar Peelikumu:	par gadu	1 rbl.	75 kap.
beſ Peelikuma:	par gadu	1 "	— "
Ar Peelikumu:	par ½ gadu	— "	90 "
beſ Peelikuma:	par ½ gadu	— "	55 "
Ar Peelikumu:	par ¼ gadu	— "	50 "
beſ Peelikuma:	par ¼ gadu	— "	30 "

Ar paſcha wiſuſchehliga augſta Keiſara wehleſchanu.

Mahjas Weeſis.

36. gada-gahjums. — Mahjas Weeſis iſnahk weenreiſ pa nedełu.

Mahjas Weeſis teek iſdots ſeſtdeenâm no plkſt. 8 ſahkot.

Makſa par ſludinaſchanu: par weenas ſlejas ſmalku rakſtu (Petit)-rindu, jeb to weetu, ko tahda rinda eenem, makſa 8 kap.

Redakzija un ekſpedizija Rigâ, Ernſt Plates grahmatu- un bilſchu-drukatawâ un burtu-leetuwê pee Petera baſnizas.

№ 22. Seſtdeen, 1. junijâ. 1891.

Mahjas Weeſi ar Peelikumu war paſtellet un **ſludinajumus** nodot **Rigâ, manâ drukatawâ un Latweeſchu grahmatu pahrdotawâ pee Petera baſnizas.** Beſ tam Mahjas Weeſi war wehl paſtellet beſ daudſ peenemſchanas weetâm Peterburgas un Jelgawas Ahrrigâ, wehl zitâs pilſehtâs, kâ: **Zehſis:** B. Peterſon un Grahwel kgu pahrdotawâs; **Walkâ:** M. Rudolff un Paulin kgu grahmatu pahrdotawâs; **Walmeerâ:** E. G. Trey un dehla kgu grahm. pahrdotawâ; **Rujenê:** J. Allkſne kga grahm. pahrdotawâ; **Laudonâ:** pee grahm. ſehjeja Karl Gruhſin kga; **Jaunjelgawâ:** A. Schwabe kga grahm. pahrdotawâ; **Jelgawâ:** Beſthorn kga grahm. pahrdotawâ, Pils eelâ; H. Allunan un Jaeger kgu grahm. pahrdotawâs; **Bauſkâ:** Beckmann kga grahm. pahrdotawâ; **Kuldigâ:** Beſthorn kga grahmatu pahrdotawâ; **Talſôs:** H. Tow kga grahmatu pahrdotawâ un bibliotekâ un Wolontſchewſki kga grahmatu pahrdotawâ. Tad wehl „Mahjas Weeſi" war apſtellet pee ſaweem zeen. draudſes mahzitajeem, ſkolotajeem un pagaſta ſkrihwereem, kurus mihli luhdſu, tahdas apſtelleſchanas laipni peenemt.

Skolotajs kà weſelibas ſargs.

II.

Schinis laikôs ſewiſchki zenſchas, ſkolâs pahrlabot un eeweſt jaunus, labakus ſkolenu ſehdeklus, ſolus, ka ſehdeſchana nebuhtu nekahdi apgruhtinata un ſaweenota ar nelabeem eeſpaideem uſ ſehdetaja organiſma attihſtibu. Daudſâs jo daudſâs muhſu tehwijas ſkolâs ir greeſta uſ ſcho wiſai maſa wehriba. Solam wajaga buht pee galda tahdejadi peetaiſitam, ka ſkolens war it ſwabadi ſehdet, un wajadſigôs ſkolas darbôs, kà rakſtiſchanâ, roku peenahzigâ kahrtâ zilat. Sehdeſchana pee nelabeem ſkolas galdeem ir wiſai kaitiga muguras kaula ſekmigai attihſtiſchanai. Kahrtiga greeſchanàs ar muguras kaulu weizina zilweka kermena augumu. Muguras kaula paſtahwiga ſpeeſchana un leekſchana kawè ſpeeſtâ puſê augſchanu, weizina turpretim ſwabadâ puſê. Pa leelakai dałai zaur nepareiſu ſehdeſchanu iſzełas pee wahjkaulaineem un neſaſinigeem behrneem pamaſam tà dehwetee augſtee jeb ſlihpee kameeſchi.

Zaur nepeenahzigu ſehdeſchanu ſamaità jo drihſi ari redſes ſpehju, azis. Galwas noleekſchana peepilda azis ar aſinim; azis par daudſ tuwu pee ſkatama turot, redſei ir wajadſiga azs eekſcheenes muſkułu krampaina ſawilkſchanàs. Azs eeradinajas, uſkert tikai ſtarus, kas eeſtaro iſ winas tuwakà tuwuma; zaur ſcho ari azs attihſtiba nem gluſchi zitu wirſeenu, azs ahbols pagarinajas, un tad iſzełas ihſredſiga azs.

Lihdſigâ kahrtâ nelaba ſehdeſchana padara uſ wiſu zilweka organiſmu nelabu eeſpaidu. Elpoſchana top apgruhtinata, ſagremoſchanas ſpehja apſpeeſta un beidſot ſeko aſinstruhkumiba un nerwu neſpehziba.

Redſat, zeen. laſitaji, zik behdigi augłi ſeko nelabai ſehdeſchanai, t. i. nelabeem ſkolas galdeem; ſchee noſchehlojami gadijumi ir zaur medziniſkeem iſmeklejumeem un pehtijumeem atraſti kà neapgahſchami un pateeſi. Wiſàm ſchahm kaitem ir gandrìſ weenigais zehlonis weſelibas weizinaſchanai nepeebalſojoſchi ſkolas galdi un ſkolotaju beſruhpiba, nowèrſt ſcho kaitigumu. Schahs rindas laſot, gan ari muhſu zeenijami pagaſtu tehwi atſis, ka wairak jaruhpejas ſchinì ſinâ un ka naw japretojas ſkolotaju it pamatoteem luhgumeem, lai apgahdatu jaunus labakus ſkolas galdus.

Galdam jabùt tik augſtam, ka kameeſchi naw jazeł un jaſawelk, lai waretu nodarbotees ar rakſtiſchanu, ſihmeſchanu un laſiſchanu. Augſchkermenim jaatrodas lihdſ pakruhtei un abàm elkonu apakſchdałam lihdſ ⅔ katrâ gadijumâ wirſpus galda. Schis augſtuma ſamehrs ſehdekłu un galdu ſinâ nepeezeeſchami jaeewehro ſkolas galdus pagatawojot. Soleem jabùt daſchadôs leelumôs, lai tos ſabalſotu ar ſkolenu daſchadeem kermenu garumeem. Katrâ labi eetaiſitâ ſkolâ wajadſetu buht 4—6 daſchadu ſolu leeluma, tà ka ſkolotajs waretu behrneem pehz winu auguma uſ teem eerahdit ſehdu weetas.

No augſchejeem iſteikumeem katrs laſitajs weegli nopratis, ka lihdſſchinejâ ſehdeſchanas ſinâ weſelibas kopſchanas dehł ir wajadſigi pamatigi pahrgroſijumi: maſaſinaineem, ihſredſigeem, gruhtſirdigeem un daſchada leeluma behrneem jadabu weetas pehz winu meeſas ſtahwa un weſelibas.

Klaſes apgaiſmoſchanas ſinâ jaeewehro, ka gaiſmai jakauj ſtarot no kreiſàs puſes uſ behrneem, no taiſna ſaules ſpihduma ir jaſargas, tàpat ari no mahkſligas apgaiſmoſchanas pahrak ſpoſchàm, rauſtoſchàm leeſmam. Leelas, gaiſchas karamàs lampas, kur behrneem newajaga leeſmâs raudſitees, ir apgaiſmoſchanai wiſſekmigakas.

Katra kakla apſpeeſchana zaur ſchaureem apkaklineem ir kaitiga, tadèł, ka zaur to aſinis ſtraumejas azis. Katrs ſtiprs ſpeedeens uſ kruhtim ſadſen tàpat aſinis galwâ un azis.

Skolai wajaga zenſtees, ſawus uſdewumus iſpildot, pee tam ari uſturet ſawu ſkolenu weſelibu. Winai tadèł ari ir teeſiba, aiſleegt neſat drehbes, kas pehz wiſpahrigeem weſelibas noſazijumeem ir weſelibai kaitigas, peem. ſchauras ſeeweeſchu drehbes un ihpaſchi korſeti. Pehz kermena darbibas, pee kuras tàpat azìs ir wairak aſinu, nedrihkſtetu tuhlin ſekot rakſtiſchana un laſiſchana. Pehz wingroſchanas ir tas ſewiſchki jaeewehro, jo daſchs ſkolens zaur wingroſchanu ir ſtipri ſakarſejees un uſbudinajees.

Behrna tihriba un ahdas kopſchana praſa ſewiſchki leelu uſmanibu. Ihpaſchi behrnu drehbem jabùt, zik ween eeſpehjams, putekłu tihram, jo lihdſ ar gaiſu ee-elpotee putekłi paleek degunâ un elpoſchanas organôs, kas ir łoti kaitigi. Nepeezeeſchami japawèl, ka gihmis un rokas buhtu peenahzigâ tihribâ, tàpat ari jaruhpejas, ka ſkoleneem buhtu tuwumâ labs uhdens preekſch maſgaſchanàs. Deretu eetaiſit ari preekſch tam ſewiſchkas maſgaſchanas eetaiſes un traukus, kas kahdâ retâ ſkolâ ir jaw ari ſaſtopami. Tihribu it ſewiſchki ſkolotajam japuhlejas behrneem peeradinat, jo tihriba jaw ir iſglihtota, ziwiliſeta zilweka pirmà paſihſchanas ſihme.

Skolotajam nebùs dſeedinat, bet gan paſit daſchadas ſwarigas ſlimibas, lai buhtu ihſts ſew uſtizetu ſkolenu weſelibas ſargs. Schis ſihmejas ihpaſchi uſ lipigàm behrnu ſlimibam, kuras wiswairak iſplatas ſkolâs un zaur ſkolam. Scho ſlimibu leelà dała gan iſplatas ſawâ pirmâ ſahkumâ, kur wehl naw pamanamas nekahdas ſewiſchkas ſihmes, no weena behrna uſ otru. Eeſahkumâ behrns pat nemaſ neſuhdſas par neweſeligumu. Ja ari wakarâ parahdas druſku drudſcha ſihmes, tad tomèr lihdſ rihtam winas atkal iſſuhd, un behrns juhtas it weſels. Preekſchpusdeenas laikâ turpretim drudſis atkal paleelinajas, behrns ſchehlojas par galwas ſahpem un ſalſchanu, ſkolotajs redſ behrna kermena ſiltuma ſlimigu paleelinaſchanos pee ſakarſuſcha gihmja un war pahrleezinatees ari, ar pirkſtu aptauſtot behrna kakla apakſchdału. Pulſs pee tam ari ſit daudſ ahtraki, nekà weſelâ ſtahwoklì. Kaut ari zehlonis waretu buht weenkahrſcha ſaaukſteſchanàs, tad tomèr wajaga eewehrot uſmanibu, tuwumâ ſehdoſchu lihdſſkolenu dehł. Drudſchainam behrnam wiſadâ ſinâ jaatſtàj ſkola, zik ahtri ween eeſpehjams; tomèr papreekſchu ſkolotajs lai ari apſkata wina kaklu. Preekſch tam lai winſch aptin ar behrnam peederigo kabatas lakatina ſtuhri ſawu rahdamo pirkſtu un noſpeeſch plaſchi atwehrtâ mutê mehli uſ ſemi, tad winſch warès weegli apſkatit kakla eekſcheeni.

Ja rihkles galam ir weenlihdſigi eeſarkans iſſkats, tad ſche naw meklejams ſaſlimſchanas zehlonis. Schinì rihkles galâ ir arweenu pirmais eeſahkums breeſmigai kakla ſlimibai, difteritam. Sarkanumam un uſtuhkumam pee tam newajaga nemaſ buht ſewiſchki azis krihtoſcheem; tikai łoti pamatigi apſkatot, eeraudſis rihkles bedritês bahlgani krahſotu ſarkanumu ar dſelteni balteem laukumeem un ſchnihpam. Behrns ſuhdſas par kakla ſahpem un runaſchana noteek neſkaidri, kà zaur degunu. Ja ſkolotajs atrod ſchahdu gadijumu, tad japawehſta par to neween ſlimà behrna, bet ari tuwumâ ſehdoſchu behrnu wezakeem, lai iſſargatu, zik ween eeſpehjams, tahlak iſplahtiſchanos. Minetas ſihmes gan norahda tikai ſlimibas paſchu pirmo eeſahkumu, pee kam ir eeſpehjams, ka wina nemaſ wairs tahlak neattihſtas, tomèr eewehrojot kakla ſlimibu beedinoſchu iſplahtiſchanos, uſmaniba ir katrâ gadijumâ it nepeezeeſchami wajadſiga.

Kà difteritam ſekojoſcha ſlimiba parahdas nereti pehz kahdàm nedełam azu muſkułu apſtulboſchanàs, ko war paſit no diwkàrt redſeſchanas un burtu nelabas iſſchkirſchanas.

Kakla ſtipra eekaiſchanàs ar leeliſku ſaſarkſchanu, ir ſaſtopama ari pee behrneem, kad ſcharlaks attiſtas. Ari ſche ir drudſis daſchu reiſi kà preekſchtezis ſcharlaka iſſitumeem, kas ſaſtahw no maſeem ſarkaneem plankumeem, kuri parahdas wiſpirms pee kruhtim un lozitawam.

Daſchu lipigu ſlimibu pirmà parahdiſchanàs ir atkal klepus. Uſ to jagreeſch wehriba, ja tuwumâ kaut kur ploſas maſalas jeb klepus ſehrga. Pirmâ laikâ 8—14 deenas klepus ſehrgai papreekſch ejoſchais klepus ir it newainigs, tikai pehz ſcha laika tas pahrwehrſchas jo draudoſchs ar gari wilktu, ſwilpojoſchu elpoſchanu un ſihkſtu putu iſſpeeſchanu. Pee katra klepa, kas ilgaku laiku turpinajas, un pee kam behrneem gihmis manami noſarkſt, ſkolotajam ir teeſiba, tahdeem aiſleegt ſkolu apmeklet. Maſalam papreekſch-ejoſchais klepus ir ihſs un dobjs; ſtipras eeſnas un azu eekaitums winu pawada. Sarkaneem plankumeem uſ meeſas attihſtotees, rihkles gals iſrahda augſchâ aprakſtitàs ſihmes. Nekaitigas, bet tàpat lipigas ſlimibas ir maſàs bakas un prihſes. Maſàm bakam eſot, meeſu apklàj wairak jeb maſak leelâ mehrâ uhdens krahſainas tulſninas; prihſes atkal ir maſalam, reti ſcharlakam lihdſigi iſſitumi, eeſahkumâ ar neezigu drudſi. Pawiſam zitadakas kà maſàs bakas, ir pateeſàs jeb leelàs bakas, kuru pirmàs ſihmes, galwas un kruſtu ſahpes, leels drudſis un lauſiſchana, eeſtahjas pa leelakai dałai tuhlin tik leelâ mehrâ, ka ſkolas apmekleſchana paſchâ maſakâ eeſahkumâ ir pilnigi ne-eeſpehjama. Tam lihdſigs gadijums ir ar daſchôs apgabalôs ne reti uſnahkdamo, łoti lipigo plankumu tihfu.

Laiks, kas ſchahm ſlimibam no winu peelipſchanas lihdſ pilnigai attihſtiſchanai wajadſigs, ir wiſai daſchads. Pee difterita un ſcharlaka peeteek diwas deenas; ja maſalas peelipuſchas, tad winu iſſitumi

Daſchadi rakſti.

Par ſeedeem un augłeem.

V.

7) Par ſeedu apaugłoſchanas ſwarigumu un brihnumeem.

Mehs newaram iſgahjuſchâ numurâ mineto augu atſtàt, ihſumâ wehl tuwaku neapluhkojuſchi wina brihniſchko apaugłoſchanos.

Eewehrojumi mahzijuſchi, ka minetais augs tikai ſchahdejadi un nekahdi zitadi teek apaugłots. Ja ſeeda zauruminu mahkſligi aiſtaiſija tà, ka kukainits tanì newareja eeliſt, tad ſeeds iſnihka, nekahdus augłus neneſdams. Bet kur ee-ejas zauruminu mahkſligi neaiſtaiſija, tur kukainits nahza kahrtigi katru reiſ ap to laiku, kad ſeedu puteklìſchi nogatawojuſchees, iſdarija apaugłoſchanu un tad pats te atrada ſawu galu.

Ja ſche wehl kahds domà no netihſcha atgadijuma, tas ſtipri alojas. Schahs pukes ihpaſchibas ir tahdas, ka winai kukainiſcha nepeezeeſchami wajadſigs preekſch ſawas apaugłoſchanas. Matini ſeeda eekſchpuſê, kas ee-eju kukainitim łoti atweeglo, bet iſeju padara ne-eeſpehjamu, ir tik leetderigi eerihkoti, kà tas labaki nemaſ naw domajams. Ja matinus uſmanigi iſgreeſch, jeb kad ſeeda bikerì eetaiſa kaut kahdu zaurumu, zaur kuru kukainitim eeſpehjams tikt ahrâ, tad kukainits atſtaj ſeedu, to nemaſ neapaugłojis.

Schahdu neapgahſchamu pateeſibu eewehrojot, waj gan kahds wehl gribès noleegt, ka ſtarp ſcho auga ſeedu un kukainiti paſtàw ſinams ſakars, kas it ſewiſchki parahdas tanì apſtakli, ka kukainits, kas zitadi tapat kà wiſi ziti dſihwi radijumi paſaulê bihſtas no breeſmam, taiſni ir peeſpeeſts, dotees nahwê, lai auga dſihwibu uſturetu!

Naw jadomà, ka ſchis ir weenigais tahds apaugłoſchanas brihnums. Dabâ atrodas wehl łoti daudſ zitu brihnumu, kurus ſche naw eeſpehjams wiſus aprakſtit. Tikai wehl lai buhtu atłauts peeminet ſekoſcho:

Atrodas daudſ augu, kuri aug uhdenì un ſeed uhdens apakſchâ. Starp ſcheem atrodas daudſ tahdu, pee kureem ſeewiſchkàs un wihriſchkàs ſeeda dałas neſtàw itin tuwu kopâ, un tomèr ſeedu putekliſcheem katrâ ſinâ janoklùſt pee ſeeda ſeewiſchkàs dałas, pee kam uhdens, ſtarpâ tezedams, nedrìkſt putekliſchus prom aiſraut. Ari ſche dabas pehtneeki iſſinajuſchi dabas noſlehpumaino apaugłoſchanu, pee kam ſekoſcho eewehrojuſchi:

Seeda ſeewiſchkà dała atrodas uſ kahtina, kas ſagreeſees ſkruhwweidigi. Ap to laiku, kad ſeeda puteklìſchi nogatawojuſchees, ſkruhwweidigais kahtinſch iſſteepjas garumâ, tik ilgi, kamèr ſeewiſchkà ſeeda dała ſtahw wirs uhdens. Kad tas notizis, tad putekłu trauzini atweras uhdens apakſchâ. Seeda puteklìſchi ir weegli un tad tee peld pa uhdens wirſu un tà it weegli noklùſt pee ſeeda ſeewiſchkàs dałas, kur noteek apaugłoſchana. Tiklidſ tas notizis, tad kahtinſch atkal ſaritinajas ſkruhwweidigi, ſeeda ſeewiſchkà dała atkal atgrimſt uhdenì, kur auglis iſgatawojas, lai tà wairotu un uſturetu ſawas ſugas augus.

No ta mehs redſam, ka netik ween wehjiſch un kukaini, bet ari uhdens ir par widutaju pee apaugłoſchanas.

Beſ ſcheem apaugłoſchanas widutajeem, ko daba iſdara, wehl zilweka uſzihtiba un eewehriba ir łoti darbiga, apaugłoſchanu weizinat, un mahkſliga apaugłoſchana ar ſeedu putekliſcheem tagad ir paraſta leeta muhſu mahkſlas dahrſneezibâ. Wisjaukakàs pukes un wiſſmalkakee augłi tagad teek audſeti zaur mahkſligu apputekłoſchanu. Tas teek panàkts zaur to, ka derigus, nogatawojuſchos ſeedu puteklìſchus ihſtenâ laikâ iſkaiſa uſ zitas ſlakas ſeedu ſeewiſchkàs dałas un tà rodas tahs daſchdaſchadakàs augu ſugas. Bet netik ween preekſch azim un garſchas, bet ari preekſch uſturas apaugłoſchanas eewehroſchana ir no leela ſwara. 1846. g. labibas ſeedu apaugłoſchana bija łoti nepeeteekoſcha un leelais bads, kas pehz tam uſnahza, dabas pehtneekus nebùt nepahrſteidſa.

War redſet, no zik leela ſwara ir preekſch wiſas zilwezes labklahjibas, ja dabu paſiſt!

8) Apaugłotà kirſchu oga.

Mums tagad wajaga apaugłoſchanu atſtàt un atgreeſtees pee kirſchu ſeeda, lai pee ta redſetu, kas tad nu noteek, kad ſeeda puteklits eekluwis ſeeda ſeewiſchkâ dałâ.

Apaugłojoſchais puteklits pa auglenizu noklùſt ſeeda lejâ, kur noteek ihſtà augła attihſtiſchanàs.

Ir maldiſchanàs, ja domà, ka no augłu puteklìſcha attihſtas pats auglis. Tiklab pee augeem, kà pee katra dſihwa radijuma dabâ ihſtenà augła dihgłi atrodas olinâ; lai ſchee dihgliſchi ſpehtu attihſtitees, wineem wajaga ſaſtaptees ap ſeeda puteklìſcheem. Tapat kà kahda kuſtona olina, tapat ari kirſchu ſeeda ſeewiſchkàs dałas apakſchâ atrodas paſlehpuſès olina, kurai jatop par augli. Schi olina ſakalſtu un iſnihktu, ja ſeeda puteklì tur klaht netiktu. Bet tiklidſ ſeeda puteklits, pahrwehrtees par garenu ſtobru, pa ſeeda ſeewiſchko dału noſlìd dibinâ, un zaur ſchauru zauruminu noklùſt pee olinâ atrodoſchàs weelas, kad ſaweenotai olinas- un augłu-ſeeda weelai rodas ſpehks, attihſtitees par augli.

Tà tad auglis pateeſibâ ir ſeeda abu dału behrns, ir ſawu wezaku behrns, zehlees zaur mahtes olinas ſaweenoſchanos ar tehwiſchko augłu puteklìſcheem.

Schis ir dabas likums, kas weenlidſigi derigs preekſch augeem, kuſtoneem un zilwekeem, kas zehluſchees no tehwa un mahtes.

Pehz jaunako laiku pehtijumeem tomèr panàkts, ka nupat minetais dabas likums ſihmejas tikai uſ dſihwàm buhtnem, kuru pehznahkami attihſtas no tehwa un mahtes, proti, jaunakee pehtijumi rahdijuſchi, ka ſemakee kuſtoni un augi wairojas wehl zitejadi, kur apaugłoſchana nenoteek wis tà, kà peem. pee kirſchu u. t. t. ſeeda, kur wihriſchkee puteklìſchi noklùſt pee ſeeda ſeewiſchkàs dałas olinas. Tà atrodas kuſtoni un augi, kuri atjaunojas zaur to, ka wezee dałas puſchu un tad katra dała patſtahwigi tahlak attihſtas. Ziti atkal rodas zaur pumpuriſcheem; jaunà buhtne parahdas kà pumpurits pee wezàs buhtnes, aug leelaks un tad atraiſas no wezàs buhtnes, itklidſ ſaſneedſis ſinamu attihſtibas pakahpeenu, lai tad patſtahwigi tahlak dſihwotu un ſawu ſlaku tapat tahlak wairotu.

Wisdihwainakais peemèrs, kur wairoſchanàs noteek ne zaur wihriſchku, ne zaur ſeewiſchku dſimumu, redſams pee muhſu katram paſihſtamàm bitem, par ko te ihſumâ kahdus wahrdus mineſim.

Biſchu karaleene ir pateeſà ſawas walſts mahte. Weenigi wina dehj olinas, no kuràm attihſtas nahkoſchà paaudſe. Bet no ſchahm olinam teek apaugłota tikai weena dała un pehz wiſpahreja dabas likuma attihſtas waj nu par darba bitem jeb par biſchu karaleeni. Turpretim olinas, kuras neteek apaugłotas, ne-eet wis bojâ, kà pee ziteem kuſtoneem un augeem, bet attihſtas netrauzeti tahlak un no ſchahm neapaugłotàm olinam attihſtas biſchu tehwini jeb trani. Tà tad ſchee trani, lai gan no weenas olinas, tomèr zehluſchees beſ dſimuma.

Tagad greeſiſimees atkal atpakał pee muhſu kirſchu ſeeda. Pa to laiku, kur mehs ſahkam kirſchu ſeedu apluhkot, ſeedi jaw nowihtuſchi, kroniſcha baltàs

parahdas 14—16 deenu wehlaki, kad eepreekſch ir bijuſchas winu augſchâ tehlotas ſihmes. Scharlaks un diſterits peemetas netikai ween preekſch iſzelſchanàs, bet ari wehl droſchi ſeſchas nedełas wehlak, kamèr maſalu galwenais peelipſchanas laiks ir weenigi attihſtiſchanàs brihdi un ari eepreekſch. Behrnus, kuru ahda, ihpaſchi pee rokam, pehz ſcharlaka wehl atlez, nedrikſt ſkolâ laiſt. Sajuhtigums ir wiſai daſchads. Maſalu lipigums ir wiſu leelakais, baku druſku maſaks, ſcharlaks un diſteritis jaw neaiſkèr behrnu leelo wairumu. Maſalas peemetas gandriſ weenigi tikai no ſlimà behrna taiſni weſelam, kamèr pee bakam, ſcharlaka un diſterita drehbes un preekſchmeti, kas ir bijuſchi ſlimneeka tuwumâ, war weizinat tahlak iſplatiſchanos.

No zitàm ſlimibam, kas pelna eewehroſchanu, lai ihſumâ eewehrojam tikai daſchus lipigus ahdas iſſitumus. Ihpaſchi ſawadas matu blaugſnas pahreet it weegli no weena behrnu galwas uſ otru. Schai nodałai peeder ari paſihſtamais kaſchkis, kas ſaſtahw no maſeem ahdas iſſitumeem, un ſaſtopams pa leelakai dałai pee rokam. Zaur ſawu leeliſku lipigumu ſchi ſehrga ir muhſu ſkolas paaudſei it ſewiſchki par poſtu, un jo wairak tad, ja meeſa naw peenahzigâ tihribâ. Lipiguma breeſmu un iſſitumu reebiga iſſkata dehł, ſkolotajam wajaga ſlimneeku wislabaki tuhlin attahlot no ſkolas un peenemt tikai tad, kad ſlimiba pilnigi iſdſeedeta.

No peepeſchi uſnahkoſchàm ſlimibam praſa gihboni un krampji wisbeeſchaki ſkolotaja palidſibu. Schinî gadijumâ ſlimais janogulda uſ grihdas, jaatſwabina no ſchaureem drehbju gabaleem un jaeeſchlahkſchkina winam druſku aukſta uhdena gihmî. Behrni, kureem beeſchi uſnàk epileptiſki (krihtamàs kaites) krampji, nedrikſt ſkolu apmeklet, tadèł ka tas dara wiſai kaitigu eeſpaidu uſ lihdſſkolenu nerweem.

Deguna aſinoſchana gandriſ arweenu apſtahjas pate no ſewis; ja tas beeſchaki atkahrtojas, tad par to japaſino wezakeem, jo tad zehlonis meklejams pa leelakai dałai behrna maſaſinibâ un wispahrigâ neſpehzibâ. Ari beeſchi uſnahkdamas galwas ſahpes iſzełas gandriſ weenigi ſmadſenu maſaſinibas dehł, tikai reti winas nahk otrada eemeſla, galwas aſinu pahrpilnibas dehł.

Schahs organiſma kroniſkas ſaſlimſchanas, maſaſiniba, bahlums un wispahriga neſpehziba parahdas diwôs laikôs, pirmo reiſi ihſi pehz eeſtahſchanàs ſkolâ un tikai uſ ihſu laiku un drihſ ween paeet. Skolotajs pamana, ka ſpirgts un weſels behrns, ſkolâ eeſtahjees, kluhſt ſliktaks un bahlaks, nemaſ kaitot darba preekam un eeſpehjai. Eemeſlis ir meklejams pilnigi pahrmainitâ dſihwes wihſê, kluſu ſehdeſchanâ, klaſes gaiſâ un gara darbôs. Behrnu weſeliba nepeezeeſchami praſa, ka wineem jadod katrâ ſtarpſtundâ pilniga brihwiba, bet newis, kà deemſchèl tagad pa leelakai dałai noteek, aiſleedſ katru weetas atſtahſchanu. — Daudſ ſwarigaks ir otrs laika gabals, kas eeſtahjas pee meitenem no diwpadſmità lihdſ tſchetrpadſmitam, pee puiſeneem no tſchetrpadſmità lihdſ ſeptinpadſmitam gadam. Sche ir par zehloni behrnu augſchana. Meitenem uſnàk beeſchi bahluma liga, pee puiſeneem parahdas maſak ahriga pahrgroſiſchanàs, kà gariga neſpehjiba.

Minetà ſlimigà attihſtiſchanàs ſtahw tuwu ſakarâ ar garigu pahrdarbinaſchanu. Schahdâ ſtahwokli eſoſchee neſpèj ſawus uſdewumus iſdarit ihſtenâ laikâ, wineem japuhlejas daudſ ilgaki, janem wehlàs nakts ſtundas paligâ. Tadèł aprakſtitam ſtahwoklim pee behrneem eerodotees, ſkolotajs daris prahtigi, ja winſch ſchinî ſinâ ar mahzibu uſdoſchanu apeeſees it apdomigi, neko gruhti ſaprotamu neuſdodams.

Tik ilgi, kamèr wehl naw pilnigi iſdewees, fiſiologiſki pamatigi iſmeklet, zik daudſ darbu war katra wezuma behrnam uſlikt, mums jaeewehro kaitigumi, kas zaur ſkolas apmekleſchanu un leeleem domu darbeem jazeeſch meeſai un ſmadſenem, un tee jamehgina, zik ween eeſpehjams, pamaſinat. Meeſu ſpirgtu un weſelu uſturet, ir tadèł ſkolas pirmais peenahkums, un ſkolotajs war ſchi jaukà mehrka iſpildiſchanai, kà augſchejee peewedumi iſrahda, dahwat ſwehtigako palidſibu un pabalſtu.

„Weſelâ meeſâ mahjo weſels gars."

Vaironis.

No eekſchſemes.

a) Waldibas leetas.

Peterburgas apkaimes waſarnizâs, kà „Sud. Gaſ." ſino, julija mehneſi ſawahkſchot ſihkakas ſinas par Schihdeem, kahdi un zik winu te dſihwojot.

Swarigu jautajumu preekſch Widſemes un Kurſemes, kà „D. Ztg." ſino, Waldoſchais Senats iſſpreediſchot drihſumâ, proti, to: waj meeſti peeſkaitami pee pilſehtam un waj ahrſemneekeem ir brihw, tanìs eegùt nekuſtinajamu ihpaſchumu.

Luteru tizibneeku mahzitaji, kà „D. Z." ſino, turpmak dabuſchot jaunus noſazijumus par to, kurâ walodâ wineem jarakſta dſimuſcho rułłi un jaiſdod iſwilkumi iſ ſcha rułła.

Noſazijumus par weſelibas apſardſibas gahdibu fabrikâs walſtspadome drihſâ laikâ galigi apſpreediſchot. Pehz ſcheem noſazijumeem tahm fabrikam, kas atrodas lihdſ 8 werſtes atſtatu no pilſehtam waj meeſteem, wajadſès dibinat fabrikas ſlimnizu ar 10—14 gultam; maſakàm fabrikam jaeerihko ſlimneeku uſnemſchanas ſtazijas ar 10 gultam, tad wehl fabriku waldem jadibina apteeka, jatura feldſchers un ahrſts, kam jadſihwo fabrikas dałâ.

Karaminiſtris Peters Semenowitſchs Wannowſkis iſgahjuſcho zeturtdeen ſwineja ſawus deſmitgadu amata ſwehtkus.

Rigas-Tukuma dſelſszeła konkurſa leeta no Rigas apgabalteeſas pahrwedama uſ Peterburgas apgabalteeſu.

Kijewa. „Sud. Gaſ." ſino, ka iſ Kijewas nodomats iſraidit Schihdu muſikantus, kuri lihdſ ſchim weetas eenehmuſchi teatrôs un dahrſu muſikas korôs.

Semneeku leetu komiſareem, kà „R. W." ſino, preekſch braukſchanam tikuſe noſpreeſta ſinama naudas ſuma.

Par ſkolenu uniformu eeweſchanu Rigas, Leepajas, Pernawas un Arensburgas pilſehtu gimnaſijâs, kà iſ Peterburgas ſino, atrodas noſazijumi likumu krahjumâ no 26. maja.

Kolkuraga telegrafu nodałâ par uſraugu peenemts Wentspils paſta-telegrafa kantora poſtiljons Kriſtaps Drawneeks.

Wez-Gulbenes paſta-telegrafa nodałâ par preekſchneeku eezelts Zehſu paſta-telegrafa kantora 5. ſchkiras eerednis Kukains.

Alukſnes paſta-telegrafa nodałâ par 6. ſchkiras eeredni peenemts ſkrihwers paſta-telegrafa apgabala pahrwaldê Jahnis Oſche.

Stendes 1. behru lahdes ſtatuti 19. aprilî apſtiprinati no eekſchleetu miniſterijas.

b) Original-ſinojumi.

No Dinamindes-Bolderajas. Par Dinamindes un Bolderajas ſadſihwi un notikumeem tik reti laikrakſtôs top minets, it kà tahs buhtu tik maſas un ne-eewehrojamas weetas, ka par tahm nebuhtu nekas ko teikt, ne rakſtit. Bet pateeſibâ, Dinaminde un Bolderaja ir kreetns meeſts ar ſawu pahris tuhkſtoſchu eedſihwotaju. It ihpaſchi Bolderaja pehdejôs gadôs plehſchas azim redſot leelumâ. Tà tad tahs ir eewehrojamas weetas, it ſewiſchki wehl tadèł, ka te ir tirdſneezibas oſta. Wispahrigi ſchejeenes ſadſihwi war eedalit kluſâ un dſihwâ. Kluſa ta ir ſeemâ, tadèł ka ſchejeeneeſchi pa leelakai dałai wiſi ir juhrneeki: laſmani, ſchtaueri, kugu ſtrahdneeki un ſwejneeki, kureem ſeemâ naw gandriſ nekahda darba. Dſihwà kuſteſchanàs rodas waſarâ, kad uhdens darbi eeſahkas. Tadèł ari ik katrs ar ilgoſchanos gaida ledu iſejam, lai jo drihſ waretu nopelnit kahdu graſi ſew un ſawejeem. Bet, deemſchèl, ſchihs zeribas ne ik reiſ peepildas. Tà ari ſcho pawaſar daſchs labs kugu ſtrahdneeks tik ar bailem ſkatas nahkotnê, jo kugu ir maſ un tà tad ari naw darba un ja naw darba, tad naw ari maiſes. Wajag tik paſtaigatees gar Daugawas malu, tad redſès deſmiteem ſtrahdneeku, wihru kà oſolu, kuri uſ darbu gaida, bet darba — naw. Deeſgan behdigi! Ari fabriku ſtrahdneekeem naw nekahdu preeka deenu, jo wiſas koku ſahgetawas ſtahw kluſu un ja ari eet, tad tanìs ſtrahdà ar łoti maſu ſtrahdneeku ſkaitu. Tà tad wiſur deeſgan wahjas zeribas. Warbùt uſ rudeni nahks labaki laiki!? Zereſim! — Schejeeneeſcheem truhkſt kopoſchanàs gara. Ik katrs dſihwo par ſewi un ja ari ſanàk kopâ, tad tas noteek „Bolſchajâ kortſchmâ" un tam lihdſigâs weetâs, pee glahſes alus un ſchnabja, kuras weelas mehs arween labpràt eebaudam. Augſtaku zenteenu un mehrku, ko ziti zilweki ſauz par idealu, mums naw. Un ja ari kahdam muhſu ſtarpâ tahdi buhtu, tad mehs jaw iſleetojam wiſu ſawu mahkſlu, lai tos tahdam „paklihduſchajam" iſdſihtu. Tas wislabak redſams pee ſchejeenes Dinamindes-Bolderajas jauktà kora. Zik tam, nabadſinam, japahrzeeſch daſchadu pahrmetumu, pat uſbrukumu, jo atrodas tatſchu — deeſgan netizami iſklauſas, bet tomèr pateeſiba — leels bars muhſejo, kas dſeedaſchanu wispahrigi, bet it ſewiſchki ſchahdu kopigu ſanahkſchanu pilnâ pahrleezibâ tura par „nepeeklahjigu waſaſchanos" un „weltigu laika tehreſchanu" un tà tad, ſaprotama leeta, paſchi jaw nekahdâ gadijumâ tur nepeedalas. Tas nu, paldees Deewam, nebuhtu nekahds leels ſaudejums, bet wini iſleeto wiſus lihdſeklus, lai ari zitus, prahtigi domajoſchus, jaunekłus un jaunekles nowehrſtu no teizamà darba. Wiswairak, deemſchèl, ſche jazeeſch dſeedatajam. Tahs teek wiſadi peeſobotas un nolamatas. Bet ja tas nelidſ, tad greeſchas pee to wezakeem un ſaſtahſta teem „breeſmu leetas" un tà tad naw jabrihnas, ka daſchs labs tehws, daſcha laba mahte top ſchaubiga un aiſleedſ ſaweem behrneem pee dſeedaſchanas peedalitees. Zik mums ſinams, tad wezakeem, kà ari katram peeklahjigam zilwekam ir atłauts, ſaweem behrneem eet lihdſi, noſkatitees un noklauſitees dſeedaſchanas mehginajumôs, bet ari ſchim lihdſeklim ir maſ ſekmju. Tà tad naw jabrihnàs, ka dſeedataji mainas gandriſ katru nedełu: weens nahk, otrs eet, weenam eſot par „einfachu", otram atkal „nepaſot" u. t. t. Saprotams, ka ſchahdôs apſtaklôs ſekmigi turpinat dſeedaſchanu, ir łoti gruhts uſdewums. Tadèł japreezajas, ka minetais koris tomèr nemitejas uſ preekſchu darbotees. Tà, preekſch ſeemas-ſwehtkeem, tapa iſrihkots laizigs konzerts, kas jaw mineto eemeſlu dehł, bij łoti wahji apmeklets, kaut gan dſeedats tapa łoti apmeerinoſchi. Tagad atkal, kà iſ iſſuhtiteem ſludinajumeem redſams, nahkoſcho ſwehtdeen, 2. junijâ, rihkojas uſ iſbraukumu ſakumôs uſ Mangalmuiſchas jauko dahrſu. Ari ſche mehs dabuſim dſirdet kahdas deſmit dſeeſmas jauktam korim. Eewehrojot ſchos dſeedataju puhlinus un iſdewumus, buhtu łoti wehlejams, ka Dinamindeeſchi-Bolderajeeſchi ſcho uſnehmumos pehz eeſpehjas pabalſtitu un tà peerahditu, ka wini naw ari newainigas iſpreezaſchanàs pretineeki. —p—

No Tihnuſcheem. Tiklab ſemkopiba, kà ari lopkopiba ir muhſu galwenakais uſturas lihdſekłu awots. Saimneeki tura 15—20 gowu, kuru peenu, gan ſaraudſetu, gan ſaldu, aiſwed uſ Rigu, tà ka katru ſeſtdeenu ſaplùſt wiſas nedełas krahjums Rigâ. Zits brauz ari diwreiſ nedełâ, treſchdeenu klaht nemot. Paſchu auſtàm drehbem ar pirktàm ir deeſgan leela konkurenze, ihpaſchi jaunawu ſtarpâ. Tomèr wiſam tam par ſpihti, tautiſkais apgèrbs ar ſawu ſilo wainadſinu ir jaw peerahdijis, ka bez tahdeem „Schihdu kankareem" tihri labi war iſtikt. Dahrſkopiba — lai nu ne wahrda pilnâ ſinâ — deeſgan daudſ ſche eewehrota. Katrs ſaimneeks jaw ir ſew eekopis pa 20—50 ahbełu, lai gan naw nekahda kreetna grunts preekſch augłu kokeem, tomèr puhlinus aiſmakſà. — Maja pehdejâs deenâs atmetees ihſti aukſts, ſtipras ſalnas pa naktim, pukkopejam padara ſkahbus gihmjus. Celmiņs.

No Serednewas muiſchas, Holmas aprinkî, Pleſk. gub. Schajâ muiſchâ eedſihwotaji pa leelakai dałai Igauni, maſakà dała Latweeſchu. Pehdejâ apgabalâ Igauni ari pa meſcheem eebuhwejuſchees un dſihwo puslidſ pahrtikuſchi. Leels nelahgums ir, ka ſche naw neweenas pilſehtas tuwumâ; labiba, lini un ſweeſts pee mums pawiſam lehti. Ari tanî ſinâ ſajuhtams leels truhkums, ka ſchinî apgabalâ neatrodas neweenas luteru baſnizas. Wistuwakàs weetas, kur baſniza ſaſtopama, ir: 60 werſtes lihdſ Holmai, 70 werſtes lihdſ Weliki-Luki, 90 werſtes lihdſ Toropezei un 85 werſtes lihdſ Noworſchewai. Tà tad ſchejeenes Latweeſcheem un Igauneem weenigà ſaeeſchanas weeta ir — krodſinâ, kur pee ſihwà glahſes teek brihwais laiks pawadits. Jaunzemju Janis.

No Jaun-Nikolajewſkas, Nowgorodas gub. Schai kolonijâ dſihwodami Latweeſchi ir wiswairak gruntneeki, kas ſawas ſemes eepirkuſchi ar ſemneeku bankas palidſibu, bet tà ka minetà banka naudu aiſdod uſ katru wihreeſcha dwehſeli 125 rbl., tad daſcheem ari wehl labs papràws parads ir pee ſemes ihpaſchneekeem, kurſch noteiktâ laikâ jaſamakſà. Bet tà ka bankâ jamakſà prozenti un ari kahda dała no kapitala, tad tahdeem uſ abàm weetam makſatajeem daudſeem ir deeſgan gruhti, to laikâ iſdarit un daſcham ari ir palizis tà ſauktais „kunga parads" pawiſam nemakſats. — Ar maja ſahkumu pee mums uſturas łoti jauks un ſilts laiks ar beeſchi uſnahkdamu augligu pehrkona leetu, tà ka ſahle un rudſi azim redſot ſteidſas augt; ari jaw apſehtà waſareja koſchi ſakò. Aukuperons.

No Oſtrowas, Pleſkawas gub. Maja mehneſcha eeſahkumâ Pleſkawas apgabala teeſa iſteeſaja deeſgan eewehrojamu prahwu. Netahlu no pilſehtas zeemâ dſihwojuſchi radi, bet kopâ newarejuſchi ſadſihwot, kadèł apnehmàs ſawas mantas iſdalit. Pee mantas iſdaliſchanas weens bij ſewim panehmis leekus kahdas wezas ragawas un kahdu wezu kubulu. Otrajs par ſchahdu leetu gribeja pirmajam atreebtees un kahdâ wakarâ taiſa uguni ſawa rada mahjâs, tà ka tahs nodega lihdſ pamatam un wiſa wina mantiba palika ugunim par upuri. Pee teeſas peeteekoſchi tika peerahdits, ka minetais noſeegums ir iſdarits un ſwehrinatee teeſneſchi atſina dedſinataju par wainigu. Apgabalteeſa wainigajo noteeſaja pee ſpaidu darbeem uſ 6 gadeem un pehz tam uſ apmeſchanos tahlajâ Sibirijâ. — Tanî paſchâ deenâ tika iſteeſata prahwa ſtarp diweem Latweeſcheem, kuri uſ tihruma, dehł pahra kuhłu rudſu, weens otram ar pudeli galwu eeſita un wehl ar bomjeem peepalidſeja. Apgabala teeſa atſina ſiteju par wainigu un noſpreeda 7 deenas areſtu. — Nahkoſchâ reiſâ atkal apgabala teeſa buhs Oſtrowâ ſeptembra mehneſî un, kà dſirdams, ſche wairak Latweeſchu buhs preekſchâ. Patrimps.

c) Baltijas notikumi.

Jautajums par Tukuma dſelſszeła pagarinaſchanu lihdſ Wentspilei, kà „Rev. Z." no Peterburgas rakſta, peenahkoſchâ weetâ no jauna eekuſtinats. Waldiba, ſanehmuſe Rigas-Tukuma dſelſszełu, gribot gahdat par to, ka ſchahs linijas eenehmumi wairotos, kas buhtu ſaſneedſams zaur to, ja Tukuma dſelſszełu pagarina lihdſ Wentspils oſtai, kas ſeemâ neaiſſalſt. Zaur to ari Rigas tirdſneezibai pa ſeemas mehneſcheem buhtu leels ſwars un Kreewijai Wentspilî iſnahktu deriga kara oſta.

Terbatâ ſchajâs deenâs atbrauzis no Belfortas pilſehtas Frantſchu kapteins Lankrenons, weenigi ar weloſipedu. No Terbatas winſch aiſzelojis uſ Peterburgu un no tureenes maſâ, Pariſê iſgatawotâ laiwâ pats airedams braukſchot pa Wolgu lihdſ Aſtrachanai un tad uſ Kaukaſiju un pehdigi no Wladikawkaſas ar Kaſaku ſirgu, pehz Peſchkowa parauga, jahſchus zeloſchot atpakał uſ Pariſi.

Jelgawas Latw. Beedr. Semkopibas Nodała, kà jaw ſinots, ſchogad iſdos „Laukſaimneezibas kalendaru", kurâ ſtarp zitu nolemts kraht ari ſtatiſtiſkas ſinas par ſemkopibu weizinatajàm eeſtahdèm. Tadèł wina greeſchas pee wiſàm ſemkopibas ſkolu waldem, ſeerneeku ſkolam, ſeernizam, ſemkopibas-, biſchkopibas- un dahrſkopibas-beedribam ar laipnu luhgumu, tai eeſuhtit ſinas par ſchahdeem jautajumeem:

---

lapinas ir no wehja projam aiſneſtas, tà ka jaw tagad war it labi wehrot, kuri ſeedi par augłeem attihſtiſees, un kuri ne. Puteklu kahtini jaw ſakaltuſchi, ſeewiſchkàs ſeeda dałas nowihtuſchas, ſakais bikerits ir bruhns un ſawihtis, taiſidamees drihſ atkriſt; tikai ta weeta, kur kirſchu oga attihſtiſees, ir tagad daudſ reſnaka. Japagaida tik wehl maſ deenas, kamèr wiſas zitas ſeeda dałas atkrituſchas, kad katrs maſs behrns jaw paſis ſako, negatawo kirſchu ogu.

Bet tas, ko mehs jaw tagad redſam kà kirſchu, ir tikai tahs apſegs, pate ihſtenà kirſchu oga atrodas eekſchpuſê un naw nekas zits, kà apauglotà olina, kas tagad tahlak attihſtas.

Kà augi un augłi aug un attihſtas, tas tikai jaunakâ laikâ eewehrots. Schee eewehrojumi ir apbrihnojami un łoti pamahzoſchi. Wiswairak ſchinî ſinâ darbojees dabas pehtneeks Schleidens.

9) Kahds wahrds par augłeem un winu audſeſchanu.

Pee gatawàs kirſchogas mehs no ſeeda dałam newaram neko eewehrot. Bikerits ir nokritis un augła aiſmetums tagad atrodas zeeti pee kahtina, kas ſawâ laikâ neſa ſeeda bikeriti. Tà tad no bikeriſcha pee kirſcha ogas nepaleek nekas pahri un tikai kahtina platà mala, kas pee kirſchu ogas peeſleenas, bet tomèr ar to naw ſaauguſe, rahda to weetu, kur ſawâ laikâ ſeeda bikerits bija peeſtiprinats. Kirſchu ogas augſchejâ galâ pa leelakai dałai atrodas maſs eedobums, bet katru reiſ ſmalzina knopite, un ta ir ta weeta, kur augłenizas ſtobrs atradàs, kas tagad jaw ſen ſakaltis un nokritis un no ta palikuſe pahri tikai ſchi maſà pumpina.

Kà kirſchu oga, tapat aug gandriſ wiſas dahrſa augłu ſugas, tikai ar to ſtarpibu, ka pee daudſam augła aiſmetums neatrodas wis bikeritî, bet ſem ſeeda bikera. Tà, peem., pee gatawa ahbola atrod ſakaltuſchas lapinas un to widû maſu pumpinu. Lapinas ir ſakaltuſchais bikerits un pumpina ir augłenizas ſtobrina ſakaltuſchais atlikums. Pee ahbola un bumbeera kahtinſch ir zeetaki ar augli ſaaudſis kopâ nekà pee kirſcham. Ja tas tà nebuhtu, tad ahboli un bumbeeri, ſawa ſmaguma dehł, jaw paſchâ attihſtibas ſahkumâ nokriſtu no koka ſemê.

Tà ka tagad ari ehrkſchku un jahnogas jaw aiſmetuſchàs, tad katram buhs iſdewigs brihdis, eewehrot, ka ari ſche augłu wirſejâ galâ atrodas ſakaltuſchàs lapinas, kas tapat ir ſenakà ſeeda bikeriſcha atlikuſchàs dałas.

Ruhpigi pehtot ir peerahdits, ka katrs augs preekſch ſawas augſchanas iſleeto ſawas weelas; tapat ir eewehrots, ka daſchi augi tikai ſinamas, noteiktas weelas iſſihſch iſ ſemes, kurâ tee auguſchi un ſchahs weelas atrod atkal winu augłôs. Ja ſemê wairs neatrodas no tahm weelam, kuras ſinamam augam wajadſigas, lai tas augtu un iſdotos, tad tas wairs neaug un panikſt. Lai tas nenotiktu, tad lauki teek mehſloti, ka ſemê atkal raſtos preekſch augeem wajadſigàs weelas, kas zaur pehrnaja gada raſchu ir patehretas. Tadèł zaur peedſihwojumeem ir jaiſdibina, ar kahdàm weelam kahds ſinams lauks jamehſlo, lai tanî ſinami augi un augłi iſdotos. Zaur to ari iſſkaidrojas, ka ſemkopis ſehj weenâ un tai paſchâ laukâ pahrmainam daſchadas labibas ſugas. Kur labiba weenâ gadâ ſemê patehrejuſe wiſas tahs weelas, kas preekſch augſchanas bija nepeezeeſchami wajadſigas, tur nahkoſchâ gadâ ta pate labibas ſuga wairs neiſdoſees, tadèł ka ſemê truhkſt winai wajadſigo baribas weelu, kamèr, kartupelis preekſch ſewis atradis deeſgan weelu, lai waretu augt un augłus neſt.

Wehl naw peeteekoſchi iſpehtits, kadèł dahrſa augłu koki nes tikai weenu un to paſchu augła ſugu. Schis eemeſls buhs meklejams warbùt tanî apſtakli, ka augłu kokeem peemit tahds ſpehks, tikai weenas ſlakas ſeedus un augłus neſt un iſ gaiſa un ſemes uſnemt tikai ſinamas weelas, kas wineem der un ir pa prahtam.

Tomèr peedſihwojumi mahzijuſchi, ka augłus war padarit labakus mahkſligeem lihdſekłeem, proti, ja ſmalkaku ſugu ſarinus uſpote ſemaku ſugu kokeem jeb ari ſmalkako koku ſeedu puteklischus peewed tahs paſchas ſugas ſemaku augłu koku ſeedeem. Wiſi muhſu ſmalkakee dahrſa koku augłi ir tahdejadi padariti ſmalkaki. Dihwaini pee tam ir, ka uſ weena un ta paſcha koka ſareem war audſet daſchadus augłus, katru ſawadàm ihpaſchibam, peem. ſkahbas un ſaldas kirſchu ogas, bumbeerus, ahbolus. Tomèr ſchai mahkſlai ir liktas ſinamas robeſchas un ſchahda ſugu maiſiſchana iſdodas tikai tur, kur augłi pehz dabas ir tuwu rada.

Tà zilweka prahts noklauſas dabas noſlehpumôs un to daſchreiſ peeſpeeſch paklauſit wina eegribai un mehrkeem. Tomèr wina mahkſlai ir ſinamas zeetas robeſchas, un katru reiſ ir daba, kurai zilwekam jaſeko un japaklauſa winas apbrihnojami ſmalkeem un zeeteem likumeem. K—neeks.

1) Kad ſkola dibinata?
2) Waj apſtiprinata? un kad?
3) Kahdus mahzibas preekſchmetus ſkolâ mahza?
4) Kahds ſkolotaju perſonals?
5) Kas ſkolu uſtura?
6) Zik mahzeklu ſkolu apmekleja pehdejâ gadâ? Zik pawiſam, kamèr ſkola paſtàw?
7) Ko ſeernizâs wairak raſcho? un kur raſchojumus iſleeto? waj eekſchſemê, waj ſuhtot uſ ahrſemem?
8) Kahds bij pehdeju gadu zaurmehra raſchojums? kahds ſewiſchki pehrnajais?
9) Kad beedriba dibinata?
10) Waj apſtiprinata? un kad?
11) Kahds beedribas ſaſtàws (zik tai beedru)?
12) Kahda bija beedribas gadskahrteja darbiba, minot ſwarigakos panahkumus?
13) Waj beedribai ſaws ihpaſchums (ſemes gabals, ehkas), jeb waj nomatas telpas?

Wehlejams buhtu, ka tahs eeſtahdes jeb beedribas, kuràm ſawi gada pahrſkati, tos eeſuhtitu lihdſ ar zitàm ſinam par ſche uſſtahditeem jautajumeem. Lai darbi nenowilzinatos un kalendaru buhtu eeſpehjams laikaku laiſt klajâ, Nodaka luhdſ kahrotos materialus tai laipni peeſuhtit lihdſ 1. julijam, adreſejot uſ Nodakas wahrdu „Tehwijas“ redakzijâ, Jelgawâ, Katolu eelâ Nr. 32.

Jelgawas L. B. Semk. Nodakas preekſchneeks:
J. Wagners.
Rakſtu wedis: J. Birſneeks.

Jelgawa. Uſ tautas ſwehtkeem 30. auguſtâ peeteikuſchees ſchahdi muſikas kori: 1) Kandawas, 2) Bahrtas, 3) Madleenas (Widſemê), 4) Wez-Jaun-Saules, 5) Semites Grentſchu, 6) Leel-Platones, 7) Bächmana, 8) Dſchuhkſtes I., 9) Sodu-Seſawas, 10) Reinholda, 11) Berſinka, 12) Lihw-Behrſes, 13) Mellupa, un 14) Danenbergu koris; tahlaku ari kahds ſtihgu kwartets un daſchi diletanti — pawiſam 122 muſiki. Schis ſkaits ir wairak kà otrtik leels, nekà tas bija pehrnajôs ſwehtkôs; tà tad gan ronas dibinata intereſe ſagaidit, kahdu eeſpaidu tik daudſ inſtrumentu ſkanu diſchenums atſtàs. Sagatawoſchanàs uſ ſwehtkeem ari jaw teek weenmèr turpinata un pirmee kopmehginajumi buhs 5. un 6. junijâ. (T.)

Jelgawâ, Dobelê, Wez-Auzê u. z. junija mehneſi, kà „B. W.“ ſino, noturès ekſamenus preekſch tahdeem ſkoleneem, kas grib eeguht ihſaku deenaſta laiku kara-klauſibâ. Ekſamena preekſchmets ir religija, Kreewu waloda un rehkinaſchana. Pagehrejumi naw ne kahdi gruhtee un tadèl jadoma, ka atradiſees laba teeſa ſkolenu, kas gribès eegùt ſcho teeſibu, preekſch 4 gadus deeneſta laika. Apkahrtejàm ſkolam jaſapulzejas min. weetâs, kur Jelgawas pilſehtas ſkolas inſpektora wadibâ un daſchu iſwehletu laukſkolotaju ekſamineſchanâ noritinaſees pahrbaudiſchana. Schis ekſamens no ſenakajeem, pee kirſpehles ſkolu komiſijas notureteem, iſſchkirſees zaur to, ka tas buhs galigs, nebùs wairs kara deeneſtâ eeſtahjotees japaſtahw pehzekſamens Kreewu walodâ, kà tas agrak mehdſa notikt. Jawehlas tikai, lai wiſi apkahrtnes ſkolotaji ar ſaweem wezakeem ſkoleneem iſleetotu ſcho teeſibas eeguhſchanu.

Leepajas pilſehtas biblioteka turpmak buhſchot pee-ejama tikai tahdàm perſonam, kas ſtahw walſts waj pilſehtas deenaſtâ.

Leepajâ eſoſcheem Schihdeem, kà „Lib. Tagesanz.“ ſino, weetejais polizijmeiſtars pawehlejis atnemt paſes, lai iſdibinatu, kureem Schihdeem teeſiba, Leepajâ uſturetees. Tahdus, kam naw uſ to teeſiba, iſ Leepajas iſraidis.

Kuldigâ, kà weetejais „Anz.“ ſino, iſgahjuſcho nedel ſneegs ſnidſis.

No Ihles pagaſta nama, kà „K. G. A.“ ſino, 2. aprila nakti iſſagtas diwas naudas lahdites ar 409 rbl. ſkaidrâ naudâ un 6 Kurſemes kreditbeedribas kihlu ſihmem, 3981 rbl. wehrtibâ. Kaſtites wehlak atraſtas meſchâ, ſadauſitas un iſtukſchotas.

Newelê nodomatee Kreewu walodas kurſi ſkolotajeem newarejuſchi notikt tadèl, ka uſ teem peeteikuſchees tikai 8 ſkolotaji.

d) **No zitàm Kreewijas puſem.**

Par Keiſariſkàs Augſtibas Leelknaſa Tronamantneeka zelojumu pa telegrafu peenahkuſchas ſchahdas ſinas:

Wladiwoſtokâ, 23. majâ. Keiſariſkà Augſtiba Leelknaſs Tronamantneeks apmekleja kugus, lai no eſkadres oſizeereem atwaditos, un uſ fregates „Wladimir Monomach“ notureja brokaſtu. Pehz pusdeenas Keiſariſkà Augſtiba uſ „Pamjat Aſowa“ atſtahja ſawu kajiti, pee kam notika Keiſariſkàs Augſtibas karoga nolaiſchanas zeremonija, uſ ko kugu leelgabalu rihbeeni un maſtôs noſtahdito kugu kauſchu urrah-ſauzeeni atbildeja. Wakarâ „Pamjat Aſowas“ oſizeeri tapa uſaizinati pee Keiſariſkàs Augſtibas uſ meelaſtu. Keiſariſkà Augſtiba pa nakti pahrguleja karaſpehka gubernatora namâ un wakarrit plkſt. 9 dewàs zelâ zaur Sibiriju. Neilgi preekſch tam karaſpehka gubernatora nama preekſchâ karaſpehka un ziwilwalſchu repreſentanti bij ſanahkuſchi, kamèr uſ eelam leeli kauſchu pulki ſtahweja un ſaldati bij noſtahditi rindâs. Daudſi bij atbraukuſchi un atjahjuſchi, lai augſto Zelotaju pawaditu. Kad Keiſariſkà Augſtiba iſnahza uſ trepem, gawiles urrah-ſauzeeni noſkaneja; dahmas zelu uſ kareeti apkaiſija pukem, ari kareete bij ar pukem iſpuſchkota. Keiſariſkàs Augſtibas un Wina pawadonu kareetem publikas ekipaſchas ſekoja un tà brauza iſ pilſehtas laukâ. 7. werſtê augſto Zelotaju apſweizinaja „Pamjat Aſowas“ oſizeeri un Keiſariſkàs Augſtibas kugu muſikas kapele. Keiſariſkà Augſtiba lika peeturet un no oſizeereem ſirſnigi atwadijàs. Tur ari Greekijas prinzis Georgs, kurſch Leelknaſu Tronamantneeku pawadija, atwadijàs no Keiſariſkàs Augſtibas. — Keiſariſko Augſtibu pawada generalgubernators barons Korffs un karaſpehka gubernators Unterbergers. Augſtà Zelotaja pawadibâ ir ari kontre-admirals Baſargins. Schodeen pulkſten 6 pehz pusdeenas Keiſariſkà Augſtiba nobrauza Nikolſkojê; 100 werſtes garo zelu Wini 9 ſtundâs bij nobraukuſchi. — Schowakar Greekijas prinzis leelgabalu laiwâ „Korejez“ aiſbrauza uſ Jokohamu, no kureenes Wina Augſtiba gar Ameriku zelos uſ Greekiju.

Peterburgâ, 27. majâ. Keiſariſkà Augſtiba Leelknaſs Tronamantneeks pee Sungatſchinſkas ſtanzijas ar twaikoni dewàs pa Sungatſchu un Uſuri lejup.

Keiſariſkà Augſtiba Leelknaſs Tronamantneeks, kà „W. W.“ ſino, ſawâ zelojumâ pa Sibiriju, lihdſ Uralam, aiſnemſchot ſchahdas pilſehtas: Habarowku, Blagoweſchtſchenſku, Nertſchinſku, Kauſku, Kraſnojarſku, Atſchinſku, Marinſku, Tomſku, Kokiwanu, Kainſku, Omſku, Petropawlowſku, Troizku, Orſku, Orenburgu, Buſuluku un Uralſku.

Peterburgâ. Deewa meerâ duſoſchais generalfeldmarſchals Leelknaſs Nikolajs Nikolajewitſchs, kà „W. W.“ ſino, ſawu feldmarſchala ſiſli atſtahjis leibgwardu Semenowa regimentei un goda ſobenu ar briljanteem leibgwardu ulanu regimentei par muhſchigu peeminu, glabaſchanai baſnizâ.

Japaneeſchu ſubtneeziba, printſcha Ariſugawa wadonibâ, julija beigâs atbraukſchot Peterburgâ.

Peterburgas awiſes no Japanas dabujuſchas ſinas, ka uſbruzeju Kreewijas Tronamantneekam, Tſudu Sanzu Japanas walſts teeſa noſodijuſe uſ wiſu muhſchu zeetumâ, kas eſot wisbahrgakais ſods pehz Japanas likumeem.

Peterburgâ nodomats iſrihkot Holandeeſchu-Belgeeſchu-Frantſchu dahrſkopibas iſſtahdi.

No Peterburgas ſino „Ztg. f St. u. L.“, kà nodomajot dibinat dſelſzelu eerednu zentral-palidſibas kaſi.

Par ſcha gada plaujas zeribam ſinodams „Weſtn. Fin.“ peeſihme, ka, lai gan gruhti eſot tizams, ka ſeemas kweeſchi wispahrim pat labi noſeedebami un iſgatawodamees ſaſneegſchot paraſto daudſumu, tomèr preekſch Kreewijas waſaras kweeſchi eenemot trihskàrt tik ſwarigu lomu; kas ſihmejotees uſ rudſeem, tad, kà jadomà, ſagaidamais truhkums nebùs ſedſams zaur pahrſehju.

Kronſtates juhras lihzi weeſuls apſweeda laiwu ar diweem juhras porutſchikeem, Deribas un Perelischin, un diweem matroſcheem, kas wiſi tſchetri tika aprakti juhras wilnôs.

Maſkawas Frantſchu iſſtahde teek it dſihwi apmekleta. Ee-ejas makſa pa deenu tagad jaw paſeminata uſ 35 kap., wakarâ jamakſâ 75 kap.

No Wilnas ſino par ſchahdu ſchauſmigu ſlepkawibu. Pogulankâ Schihds Weinſteins lihdſ ar ſeewu un tſchetreem behrneem tureja weeſnizu un bija pahrtikuſchi laudis. Kahdâ nakti weeſnizâ eelauſàs ſemneeki Schdanko Karatſchuns un Deiko un wispirms ar zirwja zirteenu nogalinaja paſchu Weinſteinu un wina dehlu, tad atkal wina ſeewu un trihs meitas. Jaunako meitu Sori breeſmoni kahdu laiku wehl atſtahja dſihwu, jo Deiko bija nodomajis winu wispirms peeſmeet. Jaunekle tomèr turejàs duhſchigi pretim, par ko ſchis nezilweks nelaimigai jaunawai wispirms nogreeſa degunu, luhpas un auſis un tad tik winu noduhra. Tad wini ſahka naudu meklet, pee kam pamanija, ka Weinſteina ſeewa wehl dſihwa. Laundari apſolija taupit winas dſihwibu, ja ta pateikſchot, kur nauda atrodas. Dabujuſchi ſinat, kur nauda atrodas, wini nabadſiti tomèr wehlak atkal pilnigi nogalinaja. Breeſmigee ſlepkawas nedabuja ilgi par ſawu noſeegumu preezatees, jo tuhlit otrâ deenâ tika apzeetinati un tagad neiſbègs ſawam pelnitam ſodam.

Petrikowâ uſeeta neihſtas ſihknaudas darbniza. Starp apzeetinateem atrodotees ari kahds Kurſemneeks, Guſtaws H—t wahrdâ.

Tjumenê, Tobolſkas gub., eeraduſchees kahdi 4000 aiſgahjeji iſ Eekſch-Kreewijas. Katru deenu peenahkot klaht lihdſ 800 aiſgahjeju, wiſi dodamees tahlak uſ Sibirijas augligakajeem apgabaleem.

No Simferopoles wairaki bagati Schihdi aiſzelojuſchi uſ Paleſtinu, lai apſkatitu, waj tur newar wairakas Simferopoles Schihdu familijas apmetinat.

No Rigas.

Skoleneem, kas grib baudit kara deeneſta atweeglinajumus, ekſameni Rigas rajona laukſkolam buhs: 11. un 12. junijâ — Slokâ, un 13. un 14. junijâ — Rigâ (Petera-Pahwila ſkolâ). Slokâ ekſameni buhs ſkoleneem no Slokas un Salas draudſchu pagaſta ſkolam, un Rigâ — no Doles, Katlakalna-Olaines, Pinku un Bikeru draudſchu ſkolam.

Laboſchanàs patwerſme. Rigâ dibinajuſès ſabeedriba, kura ſprauduſe ſew par jauko mehrki, gahdat par nepilngadejeem noſeedſneekeem, ka wini labotos un taptu par derigeem ſadſihwes lozekleem. Sabeedribas walde ſcho teizamo mehrki grib panàkt, dibinadama wairakas laboſchanàs eeſtahdes, kur ſchahdi paklihduſchi zilweki atraſtu patwerſmi, darbu un maiſi. Tadèl walde ſawâ pehdejâ ſehdê noſpreeduſe luhgt Baltijas domenu waldi, lai eerahda kahdu Krona muiſchu, uſ kuras ſemes waretu dibinat laboſchanas eeſtahdi, tàpat ari luhgt Rigas pilſehtas waldi, lai dod weetu, kur buhwet ſchahdu pat eeſtahdi, iſgahdat atkauju, ka apgabalteeſas un meerteeſu telpâs atkautu iſlikt dahwanu lahdites, un ari wiſu zitu Widſemes pilſehtu waldes luhgt, lai pabalſta eeſtahdes noluhku. Schai paſchai eeſtahdei par labu iſgahjuſcho nedel Wehrmana un Keiſara dahrſôs notika atklahti iſrihkojumi. Eeſtahdei ir par preekſchneeku ſlepenpadomneeks K. Rudnizki kgs.

Rigas treſchà ſawſtarpejà kreditbeedriba pehrnajâ gadâ apgroſijuſe 172 milj. rbl., zaur ko beedribai atlizees tihras pelnas 12,603 rbl. 59 kap.

Rigas putnukopeju beedriba ſchogad ſeptembra m. iſrihkoſchot putnu iſſtahdi.

Rigas doma iſbuhwei Widſemes muiſchneeziba dahwajuſe 1000 rbl., ko uſſahktos darbus pabeigt. Eewehrojot to, ka ir ſchi ſuma wehl nepeeteekoſcha, lai waretu beigt uſſahktos darbus, ſenatnes pehtitaju beedriba luhdſ, lai ſcham noluhkam wehl ſameſtu labprahtigas dahwanas.

Akziju beedribu, ſem noſaukuma „Rigas tſchuguna un maſchinu, agrakàs Felſera un beedru, fabrikas ſabeedriba“, uſ Wisaugſtaki 19. aprilî ſch. g. apſtiprinatu ſtatutu pamata dibinat dabujuſchi atkauju ahrdeneſta generalmajors W. Nolkens un Rigas 1. gildes tirgotajs W. Weirs.

Wahzu teatrî ſchonedel beidſa iſrahdes. Teatra perſonals, kà „M. Z.“ ſino, nodomajis Jelgawâ iſrihkot daſchas iſrahdes.

Dſelſzelu biletes ſkolotajeem un ſkoleneem, pret ſkolu waldibas apleezibu, nahkoſchâs deenâs ſahkſchot pahrdot Rigas-Tukumas dſelſzela walde preekſch braukumeem uſ juhrmalas peldu weetam. Schahdas biletes taps iſdotas preekſch 24 braukumeem par puszenas, t. i. 50 kap. no rubla lehtaki.

Rigas-Dinaburgas, Orenburgas, Jwangorodas-Dombrowas, Orlas-Graſi, Koſlowas-Woroneſchas-Roſtowas un Graſi-Zarizinas dſelſzeli, kà „D. Z.“ ſino, nahkſchot ſem paſtahwigas waldibas kontroles.

Rigas-Pleſkawas dſelſzelſch, pa Widus-Aſijas un Frantſchu iſſtahdes laiku, pahrdod Rigâ un Terbatâ atpakalbrauzamas (retur) biletes, kuras aprehkina pa 25 kap. lehtaki no katra rubla.

Pehdejo deenu aukſtums bija wispahr nepatihkami ſajuhtams netik ween zilwekeem, bet it ſewiſchki augku kokeem, kuri pa dakai tik ko pahrſeedejuſchi, pa dakai taiſijàs pahrſeedet. Zik leelâ mehrâ nakts ſalnas kaitejuſchas, to eepreekſch wehl newar ſinat.

Nahkoſchâ numurâ ſaweem zeen. laſitajeem paſneegſim eewehrojamu rakſtu, kas mums peeſuhtits no Rigas neredſigu behrnu ſkolas preekſchneezibas, kurâ paſneedſ derigas pamahzibas redſigu un neredſigu behrnu wezakeem.

Par Tſchikagas paſaules iſſtahdi Seemel-Amerikâ 1893. g. mums no tureenes peeſuhtits plaſchs programs. Zeen. laſitajeem nahkoſchâ numurâ paſneegſim plaſchakas ſinas par ſcho milſigo iſrihkojumu, kas katrâ ſinâ grib pahrſpèt lihdſſchinejas paſaules iſſtahdes.

Paſinojums. 2. junijâ ſch. g., ap pulkſten 1 pusdeenâ uſ Lutzawa ſalas taps iſdarita pamatakmena likſchana peeminekkim, kurſch uſſtahdits top iſ brihwprahtigàm dahwanam par peeminu Kreewu kareiweem, kas krituſchi ſchini weetâ kaujâ pret Sweedreem 9. julijâ 1701. gadâ.

Deenas pawehle Rigas pilſehtas polizijai. Uſdodu eezirknu priſtawu kungeem uſmeklet Pauli Lilienfeldtu, par kura paſuſchanu wina tehws, kurſch dſihwo Sakuſalas eelâ Nr. 1, ſinojis polizijai. P. Lilienfeldts bijis 13 gadus wezs, gehrbees bruhnâ uſwalkâ un aiſgahjis no mahjas 21. majâ. Kad tas atraſts, tas nododams wina tehwa dſihwoklî.

Sahdſibas. Mahrtinſch Semits, kurſch dſihwo Kehninu eelâ ſem Nr. 45, ſinoja 21. majâ polizijai, ka iſ wina dſihwokla, zaur uſmuhkeſchanu, iſſagtas daſchadas drahnas ap 143 rbl. wehrtibâ. — Terbatas eelâ ſem Nr. 87 iſ ſemneeka Jndrika Wihtola dſihwokla zaur uſmuhkeſchanu 22. majâ iſſagts ſelta pulkſtens un daſchadas drahnas kopwehrtibâ ap 170 r. — Nakti uſ 26. maju maſâ Lehgeru eelâ ſem Nr. 44 iſ zunftes okladiſta Ruberta ſchkuhna iſſagtas daſchadas drahnas un kahdi nambaru amata rihki kopwehrtibâ ap 47 rbl.

Paſchnahwibas mehginajums. 22. majâ ſtrahdneeks Jekabs Skerſtens mehginaja ſewi nogalinatees no dſelſes tilta nolekdams Daugawâ, pehz tam, kad tas bij iſwilkts un atdſihwinats, winſch eelehza no jauna uhdeni, bet ari beſ ſekmęm. Pehz wina brahka iſteikumeem Skerſtens eſot garigi maitats zilweks.

Nahwes atgadijums. 22. majâ, tulles rajonâ ſtrahdneeks Kahrlis Reinwalds peldejàs buhdams peedſehris; winſch ſaudeja ſpehkus un noſlihka. Wina lihkis wehl naw atraſts.

Iſlikts behrns. 25. majâ, Dahrſu eelâ, netahlu no nama Nr. 12 tapa atraſts ap trihs nedelas wezs wihreeſchu dſimuma iſlikts behrns, kurſch tapa nodots dſemdeſchanas eeſtahdei.

Ugunsgrehks. Nakti uſ 26. maju Witebſkas eelâ ſem Nr. 25, malkas ſchkuhnî uguns iſzehlàs. Peeſteiguſchees ugunsdſehſeji to drihſâ laikâ nodſehſa. (R. P. P. A.)

Grahmatu galds.

Paligs jaunam Latwju ſaldatam preekſch kara deeneſta eemahziſchanàs. Saſtahdijis Jahnis Buſchs, 114. Nowotorſchſku kahjneeku pulka podporutſchiks. Ar 53 ſihmejumeem.

Sem ſchahda wirsrakſta nupat iſnahkuſe grahmata, kurai pats ſazeretajs peeſpraudis ſekoſchos eewada wahrdus:

„No 1874. gada ſahkot ir muhſu karadeeneſts wiſpahrigs; wiſi tehwijas dehli, waj tas muiſchneeks, waj pilſonis, waj amatneeks waj tirgotajs, waj ſemneeks, waj Schihds, waj Tſchigans, wiſi, it wiſi top ſaukti pee ſcha ſwehta deeneſta naſtu neſchanas. Pahrak par 200,000 jauneklu katru gadu top eeſaukti preekſch tehwijas ſarga deeneſta eemahziſchanas. Schahda leela kareiwju ſkaitla uſtureſchana walſtij iſnàk deeſgan dahrgi, tadèl waldiba zenſchas deeneſta laiku pehz eeſpehjas paihſinat. No 1874. lihdſ 1888. gadam bija wispahrigs deeneſta laiks 15 gadi: 6 gadi ihſtâ frontes deeneſtâ, iſnemot tos, kas baudijuſchi ſkolas iſglihtibu, kam paihſinats deeneſts, un 9 gadi ſapaſê. No 1888. gada ihſts frontes deeneſts par gadu paihſinats, agrako 6 gadu weetâ — 5 gadi un ſapaſes laiks par 4 gadeem pagarinats, ſchos 5 frontes deeneſta gadus karaminiſtris par weenu gadu paihſina; tà tad tagadejais karadeeneſta laiks ir 4 gadi ihſts frontes deeneſts un 14 gadi ſapaſê. Pee tik ihſa deeneſta laika jauna ſaldata eemahziſchana top zeeti eewehrota, jo deeneſta laika pirmôs tſchetrôs mehneſchôs tam wajaga eemahzitees wiswajadſigakas deeneſta ſinaſchanas. Augſchmineto 200,000 jauneklu ſtarpâ ir kahdi 3900 Latweeſchi, kas kreewiſki neprot un kureem tadèl koti gruhti ſchaìs tſchetrôs mehneſchôs noteiktas mahzibas nobeigt un daudſ maſ kreewu walodâ eelauſitees. Schim gruhtumam gribedams lihdſet, es ſaſtahdiju ſcho grahmatu. Winas nolùks ir ſchahds: palidſet Latwju ſaldatam, kamèr tas wehl naw eemahzijees Kreewu walodu, eegùt wiswajadſigakàs deeneſta ſinaſchanas un pee tam atweeglinat tam Kreewu walodas eemahziſchanos. Preekſchmeti ſakahrtoti jautajumôs un atbildês, pirmâ puslapas pahrdalijumâ kreewiſki, otrâ — latwiſkâ tulkojumâ. Pehz ſchahdas kahrtibas Latwju ſaldats war no pirmàs deenas ſahkt mahzitees deeneſta ſinaſchanas beſ zita palidſibas. Ja wehl newar ſalaſit un ſapraſt Kreewu puſi, tad tomèr wehl atleek Latwiſka, pehz kuras winſch war ſewim ſaſtahdit pilnigu eeſkatu no ſawas jaunàs dſihwes. Zeru, ka leelaka Latwju ſaldatu daka warès jaw laſit kreewiſki un preekſch pahrejeem nebùs gruhti ihſâ laikâ eemahzitees Kreewu burtus, jo preekſch laſitprotoſcha, kahdi Latweeſchi wiſi ir, wairak naw wajadſigs, lai waretu ihſâ laikâ zitâ walodâ laſit.“

Grahmatinai peelikti klaht glihti ſihmejumi, kas daudſ leetas dara ſaprotamakas. Muhſu jaunajee tehwijas ſargi ſcho grahmatinu ar preeku apſweiks, jo ta eepaſiſtina ar wiſeem deeneſta panahkumeem. Ar to deretu eepaſihtees netik ween tahdeem, kas jaw atrodas deeneſtâ, bet ari tahdeem, kam kara deeneſtâ turpmak jaeeſtahjas. —eets.

Kugneeziba.

Leepajas oſtas buhwes darbeem nolemti 400,000 rbl. un preekſch Rigas oſtas buhwes pehrn apſtiprinata preekſchlikuma pehdejà darbu rinda, preekſch ka nolemti 1,700,000 rbl.

Twaikonis „Newa“, kas uſſahzis braukumus ſtarp Peterburgu un Petroſawodſku, kà no Peterburgas ſino, Swirupê gahjis bojâ, kur uſſkrehjis uſ akmeni.

Twaikonis „Kite“, kà iſ Nu-Jorkas ſino, ſem juhras inſcheneera Piria wadibas, iſbrauza ar ſeemela pola ekſpediziju, kura ſaſtàw no 16 lozekleem. Ekſpedizija wispirms dodas ar kugi uſ Grenlandi un no tureenes domà kamanam aiſſneegt ſeemelu polu.

Lihdſ 30. majam Rigâ atnahkuſchi 560 kugis un iſgahjuſchi 525 kugi.

Saimneezibas padomi.

Iſmehginajumi kartupelu audſeſchanâ. Ir pateeſi no leela ſwara, ſinat, waj maſi, wideji, leeli jeb pat pahrgreeſti ſehklas kartupeli iſdod wisleelako raſchu. Schini ſinâ kahds S. Plumps iſdarijis jo plaſchas iſmehginajumus, pee kam eewehrojis ſekoſcho:

1) Jo leelaks ſehklas kartupelis, jo kuplaki aug lakſti un jo bagataka ir kartupelu raſcha.
2) Jo maſak ſehklas kartupelôs azu atrodas, jo maſaka ir kartupelu raſcha.
3) Jo leelaks ſehklas kartupelam ſwars, jo dahrgaki tahds ſehkleneeks iſmakſà un to teeſu raſcha ir maſaka.
4) No diweem kartupeleem, kuri pehz ſwara ir weenlidſigi ſmagi, tas, kas tiks ſtahdits weenkopus, iſdos maſaku, bet par wiſàm leetam nelabaku raſchu, nekà otrs kartupels, kas tiks pahrgreeſts un katra dala par ſewi eeſtahdita.

M. L. Kaſos iſdarijis wehl tahlakus pamatigus iſmehginajumus, lai iſſinatu, waj
a) tapat kà bruto-raſcha peenemas ari neto-raſcha

(wiſt raſchotee kartupeli, atwelkot iſſtahdito ſehklu) ar ſehklas kartupelu ſwaru, un waj

b) ir atlihdſinoſchi, ja weena leela kartupela weetâ ſtahda diwus widejus, kuri abi tikpat ſmagi kâ pirmejais. Kaſos panahzis ſchahdas ſekmes:

1) ka ir derigaki, ja ſtahda leelus ſehklas kartupelus, nekâ widejus jeb maſakus, un

2) ka wideji leeli kartupeli, ja tos pa diweem ſtahda weenâ bedritê, atmet daudſ leelaku raſchu, nekâ leelee kartupeli, ja tos ſtahda katru par ſewi.

—ks.

Wakejas wehſtules.

Tauteetim. Geſuhtijums paleek ne-eewehrots, tadèl, ka mums ne-eſat uſdewuſchi ſawu iſtto wahrdu un dſihwes weetu.

K. D. — Ad. Jubs wehlatees, lai Jums paſinotum, waj warat tahlak ſtrahdat, t. i. „rihmes kalt". No eeſuhtitâs „rihmes" wehrojot, waram Jums dot padomu, it naigi ween tahlak ſtrahdat, bet jo kreetni un pamatigi! Wiſpirms Jums jaeemahzas lekoſchi un peeteekoſchi pareiſi latwiſki rakſtit un tad japeeſawinas jel tâ ſauzama „ahbeze" no rihmju kalſchanas likumeem un tad, — ja, un tad Jums wehl labi daudſ tahlak jaſtrahdâ.

Bergm. J. — M. Par wehſtulem, kurâm uſlipinatas jaw leetotas paſta markas, ſanehmejam jamakſa dubults ſods, ko Jums ar ſcho paſinojam, lai turpmak, wehſtules ſuhtidami, neuſlipinatu jaw leetotas markas.

A. B. — Z. Nahkoſchâ numurâ. Red.

Deewkalpojumi.

Swehtdeen, 2. junijâ 1891. g.

Jahna baſnizâ	pulkſten	9	mahzitajs	Weyrichs.
„ „	„	2	„	Joſephi.
Gertrudes baſnizâ	„	½10	„	A. Walters.
Jeſus baſnizâ	„	2	„	Bergmanns.
Martin baſnizâ	„	9	„	Kaehlbrandts.
Trihsweenibas baſn.	„	½9	„	Fromms.
Pawila baſnizâ	„	½9	„	E. Walters.
Lutera baſnizâ	„	½9	„	Paukſchens.

No ahrſemem.

Wahzijâ lauku ſtahwoklis dod wiſai wahjas zeribas uſ labu raſchu; it ſewiſchki ſeemas ſehja ſeemu nelabi pahrzeetuſe. Naw nekàds brihnums, ka laudis jaw tagad ſahk ruhpetees par to, ka lai tiktu paſeminatas augſtàs labibas muitas. Waldiba gan eepreekſch ſcho taiſnigo tautas praſijumu atraidijuſe, bet tomèr zerams, ka wina buhs peeſpeeſta labibas muitas paſeminat, kaut ari warbùt tik nahkoſchâ gadâ. Waldibas pretineeki, it ſewiſchki ſozialdemokrati, ſcho aiſleegumu tagad iſleeto ſew par labu, uſmuſinadami laudis pret waldibu.

Auſtro-Ungarija. Pragas Tſcheku augſtſkolas rektors Tomſa iſlaidis pawehli, kurâ aiſleedſ, Tſcheku ſtudenteem nakts laikâ barôs pulzetees. Polizija turpmak zeeti uſ to raudſiſchotees, ka uſ eelam ne-noteekot nekahdas kildas jeb trokſchnoſchanas. Wainigee ſtudenti tikſchot ſtingri ſoditi.

Franzija. Jſmeklejumi ſpradſinoſchàs weelas menilita iſgatawoſchanas iſpauduma leetâ tagad beigti. Kà wainigi apſuhdſeti: Tirpens, Triponè, ſekretars Foſlers un kahds Fawjè.

— Frantſchu waldiba peepraſijuſe leelaku ſumu naudas preekſch eekſchejàm leetam. Jr iſpauſtas walodas, ka waldibai ſchis paaugſtinajums eſot wajadſigs, lai ar to pabalſtitu kuſtibu, kas grib Italijâ, Spanijâ un Portugalijâ nodibinat republiſku waldibu.

Anglijâ wiſu kauſchu wehriba pehdejâs deenâs greeſta uſ kahdu prahwu, kura it ſewiſchki tadèl eewehrojama, ka tanì eepits Anglu tronamantneeks Weles prinzis. Apſuhdſets ir kahds Kumings, ka tas wiltigi kahrtis uſ naudu ſpehlejis. Leetu tuwaki iſmeklejot, teeſneſchi jo nepatihkami uſgahja, ka ari Weles prinzis peedalijees pee ſchahs kahrſchu ſpehles, kadèl ir winu wajadſeja aizinat teeſas preekſchâ un iſpratinat. Newareja neko darit, nahkoſcham Anglu waldneekam wajadſeja likumam paklauſit un eeraſtees teeſas iſtabâ. Uſ wiſeem teeſneſcha jautajumeem prinzis atbildeja itin ihſi, pa leelakai dalai ar „ne", „ja", „tà gan" u. t. t.

Greekija. Karaleene ar prinzeſi Mariju un prinzi Kriſtofu ſcho pirmdeen aiſzeloja uſ Kreewiju.

Rumanija. Serbijas bijuſchà karaleene Natalija tagad uſturas Bukareſchtê pee ſawas mahſas, Gika kundſes. Rumanijas karalis Karols winu gan eeluhdſis pee ſewis uſ brokaſtim, bet wiſa iſtureſchanàs pret Nataliju bijuſe loti aukſta, tà ka wina drihſ ween atſtahjuſe karala pili.

Bulgarija. Kà iſ Sofijas ſino, prinzis Ferdinands ſcho otrdeen, 28. majâ, aiſzeloja uſ Wihni un no tureenes brauks uſ Karlsbadi weſelotees. Stambulows pa to laiku, kamèr prinzis buhs prom, uſnehmees waldibu.

Turzija. Jſgahjuſchâ numurâ jaw tika ſinots par pahrdroſcho uſbrukumu dſelſszela brauzeenam, pee kam laupitaji aiſweda wangibâ wairakus zelotajus, Wahzu pawalſtneekus. Saprotams, ka ſchinì atgadijumâ it ſewiſchki Wahzu waldiba ruhpejàs par to, ka tiktu aiſmakſata no laupitajeem peepraſità iſpirkſchanas ſuma, lai wangineekeem netiktu padarits nekas launs. Wajadſigà nauda tika zaur Wahzijas pawalſtneeku Freidigeru noneſta taî weetâ, kuru laupitaji bija apſihmejuſchi, pehz kam ſaguhſtitee tikuſchi atlaiſti brihwi. Wineem laupitaji ne-eſot neko launa padarijuſchi. Sultans Wahzijas wehſtneekam v. Radowizam iſſkaidroja, ka preekſch laupitaju iſnihzinaſchanas tikſchot ſperti wajadſigee ſoli.

Kihna. Schangajas pilſehtâ tureenes eedſihwotaji ſazehluſchees pret ahrſemneekeem, kureem draudot leelas breeſmas. Tà no tureenes atnahkuſchas ſinas, ka ari Wuſnê pee Kin-Kiangas iſzehlees dumpis. Dumpineeki nokawuſchi weenu muitas eeredni un weenu miſionaru un aiſdedſinajuſchi wairak namu. Eiropeeſchu ſeewas un behrni aiſbehguſchi uſ Kin-Kiangu.

Egipte. Kà iſ Kaïras atnahkuſchas ſinas, tad te iſzehluſès koleras ſehrga.

Deenwidus-Amerika. Argentiniju, kà rahdas, ſagaida „laime", jo uſ tureeni drihſumâ leelôs barôs aiſzelos — Schihdi. Schee leelee „rebeneeki" naw neweenai walſtij patihkami un par ſwehtibu, kadèl tos ſahk iſraidit. Jt ſewiſchki Kreewija pehdejâ laikâ peegreeſuſe Schihdu jautajumam it nopeetnu wehribu. Gribedams ſaweem tautas brahleem buht palidſigs, Schihdu bagatneeks barons Hirſchs lizis Argentinijâ nopirkt ap 360 kwadratjuhdſchu leelu ſemes gabalu, uſ kuru grib apmetinat Schihdu iſzelotajus un te uſbuhwet weſelus zeematus. Nami tikſchot zelti tiklab preekſch ſemkopibas, kà ari ruhpneezibas un tirdſneezibas wajadſibam. Scha nodoma iſdariſchana iſmakſaſchot lihdſ 150 milj. franku. Loti wehlejams buhtu, ka Schihdi reiſ eeſahktu nodarbotees nopeetnakeem darbeem, nekà tik raudſit dſihwot no „rebem" ar kriſtiteem laudim. Zik ſwehtibas ſchis zitadi teizamais Hirſcha nodoms atneſis un waj Schihdi ſpehs, peeradinatees pee nopeetneem darbeem, to nahkotne rahdis. Lihdſ ſchim lihdſigi iſmehginajumi naw bijuſchi ſekmigi.

Telegramas.

Berlinê, 10. junijâ (29. majâ). Keiſara Franza gwardu grenadeeru regimentes kompanijai munſturejot ſibins eeſpehra kompanijâ, pehz kam kompanijas preekſchneeks un ſaldatu leelakà dala beſ ſamanas nokrita gar ſemi. Kompanijas preekſchneeka ſirgs noſperts, ſaldatu leelakà dala gan ſmagi, gan weegli eewainoti.

Pariſê, 11. junijâ (30. majâ). Senats peenehma likuma preekſchlikumu dehl labibas muitu paſeminaſchanas, ar to noteikumu, ka ſcham likumam tuhlit janàk ſpehkâ, kamèr tautas weetneeki bija noſpreeduſchi, ka ſchis likums jaiſleeto tikai no 1. auguſta ſahkot. Tautas weetneeku nama muitas tarifa komiſija peenehma ſcho ſenata pahrgroſijumu.

Londonâ, 11. junijâ (30. majâ). Salisburis ar rakſtu Rotſchildam iſſkaidroja, ka winſch ne-eewehrojot luhgumu, kurâ tas luhdſot, lai winſch eſot peepalidſigs, iſgahdat no ſultana brihwibu, ka Schihdeem brihw Paleſtinâ apmeſtees. Salisburis tomèr peeſihme, ka, ja ſchahds pabalſtijums iſrahditos par peenemamu, winſch to ſultanam liktu preekſchâ.

Liwerpolê, 11. junijâ (30. majâ). Pehz priwateem ſinojumeem no Loangas (Afrikâ), Frantſchu ekſpedizijas lozekli, kuri julija mehneſi pehrnajâ gadâ, ſem Krampela wadibas, aiſzeloja, lai iſpehtitu Tſchada eſaru (Afrikas wideenâ) eſot wiſi apkauti. Ekſpedizijas lozekli, kureem bija balta meeſas krahſa, Matongu ſemê tika no kanibaleem jeb zilweku ehdejeem — apehſti.

Schangajâ, 9. junijâ (28. majâ). Frantſchu, kà ari Amerikanu ſuhtni praſija peeteekoſchu apſardſibu preekſch Frantſchu un Amerikanu pawalſtneekeem. Ja Kihna leegtos, to darit, tad winai tas daritu nepatikſchanas. Frantſchu eſkadre apdraude apſchaudit Hankongu, ja teem winas pawalſtneekeem, kam notikuſchi ſaudejumi, tee netiktu peeteekoſchi atlihdanati.

Jhpaſchneeks un iſdewejs: Ernſt Plates.
Atbildoſchais redaktors: Dr. phil. Arnold Plates.

Дозволено цензурою. — Рига, 31 мая 1891 г.

Sludinajumi.

Mahja

ar 10 puhrw. apſehtu ſemi, riju un zitàm wajadſigàm ehkam, kà ari zeplis preekſch galas ſchahweſchanas, ir aiſzeloſchanas dehl lehti pahrdodama. Tuwakas ſinas Pahrdaugawâ, Altonawas eelâ Nr. 20, pee ſuhrmana Draudſin.

Material pretſchu-bode

iſihrejama Lubanes eelâ Nr. 1.

Saknu bode

lihdſ ar **ledus pagrabu ir iſihrejama** Majorôs pee tirgus platſcha. Tuwakas ſinas turpat bekerejâ.

Plawas

uſ Leelo Juglas un Tumſchupi **iſrente** pirmàs ſables plaujai leelakôs un maſakôs gabalôs **Waldenrodes muiſchas walde,** agrak Ropaſchu Saku muiſcha. 3

Kurſemê,

Ilukſtes aprinki, tiks ſchahdas, pee **Schenberga muiſchas** peederigas mahjas **wairakſoliſchanâ pahrdotas:**

Smoljekiſchki, 230 puhrw. 21 kap. leela,
Suboniz Nr. 2, 101 puhrw. 24 kap. leela,
Ugarina Kewiſch, 148 puhrw. 13 kap. leela,
Ugarina Paradnik, 88 puhrw. 23 kap. leela,
Kratakowſki Nr. 1, 122 puhrw. 19 kap. leela.

Tuwakas ſinas paſneedſ ſwehrinatais adwokats **Haralds v. Wahl,** Rigâ, Teatra bulwarî Nr. 4. 2

Manâ grahmatu- un bilſchu-drukatawâ, burtu leetuwê un Latweeſchu grahmatu pahrdotawâ Rigâ, pee Petera baſnizas, dabujama ſchahda grahmata:

Patriotiſku dſeeſmu

Wahzelite.

Atwehleta Latweeſchu tautas ſkolâs leetat kà lihdſekli pee Latweeſchu walodas mahziſchanas.

Salaſijis
Kreewin-Kuiwu Andrejs.

Makſâ 25 kap.

Ernſts Plates.

Rigas Seedona pal. beedr.

otrôs waſaras ſwehtkos, 10. junijâ 1891. g.,

iſbrauks ſalumôs

uſ jauko

Buldur ſalu

ar twaikoni „Mobil" un greſni puſchkotàm laiwam.

Publiku uſnems Sarkandaugawâ, Mihlgrahwî un pee Straſdu muiſchas koka tilta.

Rigâ nobrauks no ploſta tilta plkſt. 9½ rihtâ, atpakal brauks plkſt. 9 wakarâ.

Zenas: beedru kungeem 60 kap., kundſem 40 kap.; nebeedru kungeem 70 kap., kundſem 50 kap.; behrneem, kas wezaki par 10 gadu 30 kap.; atpakal braukſchana ween 30 kap.; uſ ſalum weetas kungeem un kundſ. 30 kap., behrneem 15 kap.

NB. Par labu muſiku un bufeti ir gahdats.

2 **K ahrtibas komiteja.**

Pirmâ leelâ Kreewijas rihſu-ſterkelu fabrika.

Fabrikas ſihme.

Selta un ſudraba medalas.

Sterkelu fabrikazijas ſabeedriba
J. Willms un beedr.,

Halbſtadtê, Taurijas guberna, Kreewijâ.

Eedroſchinamees zeen. publiku darit uſmanigu uſ muhſu **rihſu-ſterkeli,** kas pagatawota iſ wislabakajeem Perſijas rihſeem. Muhſu **rihſu-ſterkele** labuma ſinâ naw ſliktaka par wislabakeem ahrſemju fabrikateem, turpretim lehtaka, un tadèl mums eeſpehjams, ar katru eekſchſemes kà ari ahrſemes fabrikatu ſazenſtees. Muhſu **rihſu-ſterkele** ir tihra no ſaehdoſchàm weelam un ziteem peemaiſijumeem. Muhſu **rihſu-ſterkele** ir uſ wiſàm iſſtahdem Kreewijâ ar augſtakàm medalam tikuſe apbalwota.

Muhſu **rihſu-ſterkelu noliktawa leelumâ** preekſch **Widſemes** un **Kurſemes** atrodas pee

Th. Angelbeck un beedr., Rigâ,

kolonial-pretſchu pahrdotawa,

Schahlu eelâ Nr. 4 (ſenak Nr. 2) un Melngalwju eelâ Nr. 3.

Sterkelu fabrikazijas ſabeedriba
J. Willms un beedr.

Galwenais kokwilnas (bomwilnas) deedſinu, linu un wilnas dſiju krahjums

Rigâ, Kalku eelâ Nr. 19/33, pee

„Gulbja",

netohlu no rahtuſcha.

Neatkarajotees no 4 Rigâ jaw paſtahwoſchàm manàm magaſinam, es, lai iſtaptu ſawam leelam pirzeju pulkam, peedahwaju ſawu galweno **auſchamo deedſinu krahjumu pee „Gulbja".** Tà ka magaſina preekſch 1890/91. gada apgahdata **loti leeleem pretſchu krahjumeem** no wiſteizamaka labuma, par wislehtakàm zenam, kà neweenam zitam, zeru, ka mans leelais pirzeju pulks, nonahkuſchi paſchi manâ magaſinâ, pahrleezinaſees no pretſchu labuma un no wehl nebijuſchàm lehtam zenam.

Sawu pirzeju labâ es, ja wini to wehlas, galwoju par prezem un dodu ſeſchus mehneſchus laika pirkto pretſchu atmainiſchanai.

Peedahwaju wislabakos **Anglu kokwilnas auſchamos deedſinus** wiſâs krahſâs par wiſſemakàm zenam, it ſewiſchki **linu dſijas** iſ Jaroſlawas, Maſkawas un weetejàm fabrikam. **Jaroſlawas dſijas** ir it ſewiſchki labi pagatawotas pehz mana ihpaſcha eerahdijuma, no gareem, ſihdam lihdſigeem linu paweedeeneem un dabujami negludenâ un loti balinatâ iſſkatâ un weenigi tikai pee manis pa fabrikas zenam.

Wilnas dſijas preekſch auſchanas dabujamas wiswiſadâs ſortês no 35 lihdſ 150 kap. mahrz., **zefira wilnas dſijas** preekſch iſgreſnoſchanàs drahnam dabujamas wiſâs krahſâs par 160 kap. mahrz. Beſ tam wehl peedahwaju **ſeltainus** un **ſudrabainus deedſinus,** tad ari **pubulainus deedſinus** wisjaunakâs modes krahſâs.

Wiſas **wates** ſortes, **krahſotas ap-eekaru ſchnores, windes** un **pika drahtis** paſcha iſgatawojuma, atrodas krahjumâ un teek pahrdotas par leeluma zenam.

Beſ tam wehl leelâ iſwehlê dabujami **materiali preekſch adiſchanas** un **rokdarbeem,** kà: **wiſadi kokwilnas deegi ſekem un preekſch ehkeleſchanas, Anglu zefira wilna** u. t. t.

!!! Luhdſu eewehrot !!!

Audekli iſ wiſadàm fabrikam, it ſewiſchki peedahwaju ſtipru un lehtu **Turku audekli** no 10 kap. un dahrgaki.

Teek pahrdoti ari **ſwejneeku tihkli un wadi, ſtriki, deegi** un ziti peederumi preekſch ſwejneezibas.

Weikala pahrzelſchana.

Widſemes konſuma weikals,

tagad **Walnu eelâ Nr. 2,** pretim pulwera tornim, **paſchu namâ.**

ſenak

Ruſton Proktors un beedr.,

agraki Kalku eelâ Nr. 6/10,

peedahwà no ſawa bagatigà krahjuma:

Ween- un wairaklemeſchu **arklus,** eekſch- un ahrſemes fabrikatus, **ſehklas apklahjejus** un **ezeſchas, plawu-ezeſchas, Laakes pat.,** pahrſpehj ſtiprumâ un weeglumâ wiſas zitas ezeſchas, daſchadu ſiſtemu **ekſelu maſchinas. Gepeli** un **gepelkulamo tihriſchanas maſchinas,** paſcha konſtrukzija. Wiſadus **mahkſligus mehſlus** ſem iſmekleſchanas ſtazijas kontroles. Semkopibas **ſehklas, ſahli, dſelſi, ſilkes, kehdes** u. t. pr., u. t. pr.

Widſemes konſuma weikals,

Rigâ, Walnu eelâ Nr. 2, paſchu namâ.

Labi uſtureta

gepela-eetaiſe,

uſ wehleſchanos ari ar transmiſiju, ir par mehrenu zenu **pahrdodama** Pahrdaugawâ, Dinamindas eelâ Nr. 45. 1

Hallo, hallo, hallo!

Dahwineet tuhlit ſawai kundſei pahrſteidſoſcho dahwanu, jaunatraſto kehka aparatu, kurſch Pariſes paſaules- un Wihnes ſemkopibas-iſſtahdês tika pahrdots daudſ miljonu gabalôs.

Wehl nekad nebijis

ir ſchis aparats un der ſekoſcheem mehrkeem: 1 minutes laikâ ir eeſpehjams no peena waj krehjuma iſgatawot ſweeſtu un puſminutes laikâ putas, olu ſchaumi, olu groku u. t. t.

1 minutes laikâ war 1 kilo (ap 2 mahrzinam) kartupelu, ſihpolu, gurku, rutku, rahzenu u. t. t., wiſadus koku augłus un zitu pehz wehleſchanàs, beeſu jeb plahni miſot kaſit jeb ſagreeſt.

Tahlak ſchis aparats ir leetojams kà mikroſkops: 400 reiſ winſch paleelina katru leetu, tà tad ir leetojams pee ehdeenu un dſehreenu iſmekleſchanas.

Schahds aparats no neſadilſtoſcha metala ar iſturigàm ſederem ir dabujamss pirkt par ſmeekla zenu:

1 rbl. 50 kap.

Schis nepeezeeſchamais aparats tadehl, ka tik loti lehts, ir eeweſts leetoſchanâ wiſâs Wihnes un Parijes familijâs, un weenigi tikai zaur manu ſen paſihſtamo ſirmu pret eepreekſcheju ſamakſu teek iſſuhtits uſ wiſàm paſaules malam.

D. Klekner,
11 **Wihnê. I., Paſta eelâ 20.**

Eduard Wm. Lösewitz,

wiswezaka

wadmalas- un bukſkinu-magaſine

Rigâ,

pee rahtuſcha platſcha apakſchejâ tahſchâ, un maſâ Jaun-eelâ Nr. 2, aiſ rahtuſcha, pa weenu trepi augſchâ.

Manâ grahmatu- un bilſchu-drukatawâ, burtu-leetuwê un Latweeſchu grahmatu pahrdotawâ Rigâ, pee Petera baſnizas, ir dabujamas ſchahdas grahmatas:

Puku puſchkis,

ko klauſigeem behrneem, kad tee ſawu abezeju pabeiguſchi, paſneedſ E. Dünsbergs.

Makſâ 20 kap.

Rahzenu ſkaititajs.

Jauks ſtahſts no J. E. Macker.

Makſâ 5 kap.

Rehkenu uſdoſchanas,

uſ tahpeles rehkinajamas. Sarakſtitas no A. Tehrauda.

Makſâ 20 kap.

Rehkenu iſnahkumi

no tahm uſdoſchanam, kas uſ tahpeles rehkinajamas.

Makſâ 10 kap.

Reinikis lapſa.

Weza paſaka diwpadſmit dſeeſmâs. Latwiſki no E. G. G. Croon, Leelwahrdes un Leel-Jumprawmuiſchas mahzitaja.

Makſâ 40 kap.

Ernsts Plates.

Печатать разрѣшается. Рига, 31 мая 1891 г. № 2232 Рижскій Полицiймейстеръ Власовскій. — Drukats un dabujams pee bilſchu- un grahmatu-drukataja un burtu-lehjeja Ernſt Plates, Rigâ, pee Petera baſnizas.